

Kriminologiska institutionen

Emotioner och våld

En kriminologisk analys av Flashbackanvändares
narrativ om integration och invandring

Examensarbete för masterexamen i kriminologi, 30 hp

Kriminologi
Avancerad nivå
Vårterminen 2020
Caroline Ilola

Sammanfattning

Idag varnar Säkerhetspolisen för allt fler högerextrema våldsbrott i Sverige. Hotet att utföra attentat och grova våldsbrott kommer från individer som befinner sig i utkanten av vit maktmiljö och som radikaliserats på internet. Men trots att internet idag är den huvudsakliga arenan för högerextrem kommunikation, rekrytering och propaganda är högerextremism på sociala medier ett understuderat fält. För att utveckla forskningen inom detta område har föreliggande studie genomfört netnografiska observationer på Flashback. Med utgångspunkt i narrativ kriminologi och de emotionsteoretiska begreppen *emotiv* och *emotionsregim* har studien undersökt vilka känslouttryck som manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, på Flashbacks delforum *Integration och invandring* samt hur dessa känslouttryck manifesterats över tid. Uppsatsen synliggör dynamiken mellan tre identifierade teman: 1) invandrare ses som *hotet utifrån* vilket genererar 2) missnöje gentemot *upplevda fiender och landsförrädare* och 3) *rättfärdigande och legitimering av åsikter och potentiella våldshandlingar* är en konsekvens av att Flashbackanvändare förenas i de känslouttryck som manifesteras i relation till tal om våld gentemot *hotet utifrån*, *upplevda fiender* och *landsförrädare*. Uppsatsen synliggör också hur provokation, rädsla och aggression manifesteras gentemot *hotet utifrån* varpå missnöje manifesteras gentemot *upplevda fiender och landsförrädare* genom bland annat rädsla, ilska, uppgivenhet och besvikelse av illojalitet. Dessa känslouttryck har med tiden utvecklats till att omfatta ett mer extremt språkbruk. Uppsatsens bidrag är att synliggöra och nyansera förståelsen för hur våld förhåller sig till emotioner: liksom hur känslouttryck som manifesteras genom narrativ, i relation till tal om våld, kan vägleda rationella beslut och potentiella våldshandlingar.

Nyckelord: netnografi, Flashback, narrativ kriminologi, emotiv, emotionsregim, känslouttryck, tal om våld

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Vad är extremism?	3
Tidigare forskning	3
Teoretiskt ramverk	7
Metod	10
Urval och material	12
Analysmetod.....	14
Forskarroll och etiska hänsynstaganden.....	15
Resultat och analys.....	16
Hotet utifrån	17
<i>Från provokation till rädsla</i>	17
<i>En kombination av rädsla och aggression</i>	19
<i>Från rädsla till aggression</i>	20
Upplevda fiender och landsförrädare	22
<i>Från rädsla till ilska, uppgivenhet och besvikelse av illojalitet</i>	22
<i>En kombination av känslor</i>	23
Rättfärdigande och legitimering av åsikter och potentiella våldshandlingar	27
Avslutande diskussion.....	32
Referenslista	35

Inledning

Kriminologin som fält har traditionellt fokuserat på brottslighetens omfattning, utveckling och orsaker i relation till vardagliga brott¹ (se t.ex. Sarnecki & Carlsson 2020). Ett fenomen det fokuserats mindre på är våldsbejakande extremism, där våldet används och legitimeras som en politisk metod (Norocel, Billinger & Jonsson 2016:3). Vardagliga brott skiljer sig tydligt från våldsbejakande extremism, till exempel undviker de som begår vardagliga brott generellt att bli upptäckta, medan våldsbejakande extremister ofta söker sig till en större publik (Lafree & Dugan 2004:54ff). Båda fenomenen innefattar dock handlingar som undergräver det sociala förtroendet och ger liknande skadliga konsekvenser på samhällena där de förekommer (LaFree, Jensen, James & Safer-Lichtenstein 2018:234). Trots att våldsbejakande extremism både utmanar och hotar det demokratiska samhället saknas omfattande kriminologisk forskning på området.²

En form av våldsbejakande extremism är högerextremism, som i Sverige började växa snabbt under 1990-talet³ (Lindeborg 1993:29). Idag varnar Säkerhetspolisen (2020:7) för allt fler högerextrema våldsbrott. Hotet att utföra attentat och grova våldsbrott kommer från individer som befinner sig i utkanten av vit makt-miljö och som radikaliserats på internet (ibid.:18ff, 50). När det gäller radikaliserings och rekrytering till våldsamma extremistmiljöer kan internet sägas fylla tre funktioner: 1) utgöra en kanal för att sprida de ideologiska eller religiösa tankar som motiverar och legitimerar antidemokratiskt våld, 2) fungera som en anonym social mötesplats för likasinnade, och 3) användas som en kommunikationskanal för att planera och samordna aktioner (Statens medieråd 2013:25).

I takt med forskning kring den ökade digitaliseringen finns idag en oro bland forskare, beslutsfattare och allmänhet att internets lättillgänglighet – där stora mängder av våldsamt extremistiskt innehåll sprids – kan få våldsamma radikaliserande konsekvenser (Conway 2017:77, 91; Edward & Gribbon 2013:40f; Kaati 2017:12; Stenersen 2008:231). En konsekvens av denna lättillgänglighet är att individer kan välja att endast ta del av sådan information som bekräftar deras egna åsikter, varpå dessa åsikter kan reproduceras, förstärkas och normaliseras (Bjurwald 2013:12; Blomberg & Stier 2019:2; Hirvonen 2013:80f; Kaati 2017:12). Internet

¹ Såsom stöldbrott och våldsbrott.

² Det ska dock poängteras att det börjat ske ett utbyte mellan kriminologi och terrorismstudier, särskilt när det gäller individuella radikaliseringsprocesser, varpå det finns en växande medvetenhet om kriminologiska teoriers potentiella relevans för terrorism och extremism (Colvin & Pisiou 2018:1).

³ 1990-talets högerextremism karaktäriseras av flera ideologiska beståndsdelar som har sitt ursprung i 1930-talets fascism, varav samtliga beståndsdelar har ett mer eller mindre rasistiskt innehåll (Lindeborg 1993:4f, 12).

ökar även möjligheten för extrema grupper att attrahera och rekrytera nya medlemmar (Akins & Winfree 2017:141; Blomberg & Stein 2019:9; Stenersen 2008:216).

En webbplats där likasinnade kan mötas anonymt är Flashback Forum.⁴ Forumet profilerar sig med att stå för ”yttrandefrihet på riktigt” och har till syfte att ”värna om det fria ordet” (Flashback 2020a). Flashback har 1 292 167 medlemmar, innehåller 66 929 235 inlägg (17 april 2020) och domineras av män mellan 26 och 35 år (Davidsson, Palm & Melin Mandre 2018:56). Flashback består av en mängd olika delforum som ligger under olika kategorier, i vilka både språk och diskussioner varierar kraftigt. Majoriteten av delforumen har ingenting med högerextremism att göra (Kaati 2019:19), men på grund av den anonymitet som finns kan antidemokratiska budskap, nationalism och rasism uttryckas på ett mer obegränsat sätt än i andra forum och sociala medier (jfr Melican & Dixon 2008:152; Steinfeldt et al. 2010:368), trots forumets regler.⁵ Exempelvis har invandring och invandrare i flera år varit föremål för högerextrema diskussioner, där bland annat våldsamma rasistiska attacker både hyllas och planeras på Flashback (se t.ex. Sveriges Radio 2014, 16 september).

Trots att internet idag är den huvudsakliga arenan för högerextrem kommunikation, rekrytering och propaganda (Bjurwald 2013:68) är högerextremism på sociala medier ett understuderat fält. Sociala mediers roll för radikaliserings nämns exempelvis endast kortfattat i *The Handbook of the Criminology of Terrorism*, ett av fältets standardverk (se Akins & Winfree 2017:141ff). Utifrån denna brist identifierar Conway (2017:77) ett antal kärnfrågor gällande kopplingen mellan våldsbejakande extremism och internet – särskilt sociala medier – som hon menar inte har studerats tillräckligt ännu. För att utveckla forskningen inom detta område ges bland annat förslag på att fördjupa analyser så att de inkluderar virtuella etnografiska tillvägagångssätt, vilket föreliggande studie bemött genom att nyttja en netnografisk ansats.

För att förstå våld och dess komplexa orsaker, processer och konsekvenser måste de känslor som följer med våld undersökas närmre (jfr Jacobsen & Walklate 2019:1f). Syftet med studien är därmed att undersöka vilka känslouttryck som manifesteras i relation till om våld på Flashbacks delforum *Integration och invandring*, samt studera dess utveckling över tid. Detta kommer undersökas med utgångspunkt i narrativ kriminologi⁶ och de emotionsteoretiska begreppen *emotiv* och *emotionsregim*. Med tal om våld avses inte endast uttryckliga

⁴ I resten av texten kommer förkortningen ”Flashback” att användas.

⁵ Flashback har regler såsom förbud av ”hets mot folkgrupp” och ”organisering av brottslig verksamhet”. Om en användare bryter mot någon av reglerna riskerar hen varning, avstängning eller permanent bannlysning (Flashback 2020b).

⁶ En uppsättning av de kriminologer som studerat våldsbejakande extremism har närmast sig narrativ kriminologi (se t.ex. Carlsson et al. 2020; Joosse, Bucarius & Thompson 2015; Sandberg 2013).

uppmaningar till våld mot enskilda individer eller grupper i samhället, det avser även ett våldsamt språkbruk och formuleringar som implicit förespråkar våld.⁷ Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats: *Vilka känslouttryck manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, på delforumet Integration och invandring? Hur har dessa känslouttryck manifesterats över tid?*

Vad är extremism?

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål (SOU 2017:110). I delar av internationell forskning om våldsamma politiska och religiösa miljöer återfinns två begrepp som är snarlika extremism: radikalism och terrorism⁸ (Statens medieråd 2013:32). Det är dock problematiskt att tala om vilka grupper, enskilda individer och ideologier som är våldsbejakande, radikala eller extrema. En sådan indelning beror på vem som påstår att något är radikalt och att det extrema endast är extremt i relation till det som anses normalt (Kaati 2017:67; se även Flyghed 2018:223ff).

I ett försök att definiera gemensamma karaktärsdrag för aktörer i den högerextrema miljön kan fyra politiska komponenter identifieras: antidemokrati, nationalism, rasism och förespråkande av en stark nation (jfr Ekman 2013:51). Samtliga av dessa komponenter förekommer i språkbruket på Flashbacks delforum *Integration och invandring* och kan således användas som definition i föreliggande studie. Samtidigt är extremism ett begrepp vars betydelse beror på vem som använder det, därför är det svårt att skapa en heltäckande bild av tal om denna form av våld på Flashback. Denna uppsats innehåller endast några exempel på hur detta kan komma till uttryck.

Tidigare forskning

Medan många studier belyser den positiva utvecklingspotentialen med digital kommunikation, har extremistiska krafter också varit snabba med att utnyttja den (Ekman 2014:79). Forskningen som presenteras nedan har studerat högerextremism och internet, inklusive sociala medier. Studierna är såväl nationella som internationella och bygger på internetbaserade intervjuer med aktiva medlemmar i högerextrema grupper (De Koster & Houtman 2008), netnografiska

⁷ Se Ekman (2013:43) för liknande bedömning i sin analys av våldsbejakande och antidemokratiska högerextrema budskap på internet.

⁸ Radikalism och terrorism kan sägas befinna sig på var sin sida om extremism. Radikalism kan övergå i extremism när våld används som metod. Terrorism kan definieras som extremism där våldet inte endast används mot uttalade meningsmotståndare eller representanter för staten, utan även mot civilbefolkningen (Statens medieråd 2013:32).

observationer på sociala medier (Hirvonen 2013; Wahlström & Törnberg 2019), narrativ analys (Sandberg 2013), kvantitativa (Ganesh 2020) och andra kvalitativa analyser av högerextremt webbmaterial (Atton 2006; Blomberg & Stier 2019; Caiani & Parenti 2009; De Koster & Houtman 2008; Ekman 2013; Ekman 2014; Fuchs 2018; Ganesh 2020; Kaati 2017).

Likt föreliggande studie, som utgår från narrativ kriminologi, har det påvisats hur narrativa analyser kan öka förståelsen för brottslighet, inklusive högerextrema våldsbrott (Sandberg 2013:69). Sandberg (2013:70), som analyserat Anders Behring Breiviks manifest⁹, menar att kärnan i de mest komplexa orsakerna till brott går att närma sig genom att koppla samman narrativ och brottslighet. Även om narrativ inte är en tillräcklig orsak är de i många fall en nödvändig orsak för att förstå brott. Exempelvis skrevs Breiviks manifest före våldshandlingarna och är således inte en retroaktiv legitimering eller rationalisering. Narrativen är inte heller en tillfällighet eller ett resultat av mental störning, för trots att Breivik hade psykiska problem så delas hans världsuppfattning och politiska åsikter av många (ibid.:80).

Parallellt med att en högerorienterad diskurs normaliserats mer och mer i det offentliga rummet har internetanvändningen hos högerextrema grupper som utvecklar sina egna ”cybersubkulturer” ökat. Högerextrem media kan därför ses som en form av alternativ media¹⁰ (Atton 2006:574, 585; Ekman 2014:81). Atton (2006:573), som undersökt diskursen på British National Party’s [BNP] webbplats, påvisar hur medlemmar och anhängare involveras i en diskursiv konstruktion av rasism. BNP:s auktoritära populism presenteras genom populistiska symboler: ett mytiskt förflutet, en förtryckt nutid och en säker framtid för oskyldiga. Till skillnad från andra alternativa medieformer ges lite utrymme för medlemmar att dela sina idéer och argument. Men BNP:s auktoritära populism säkerställer ändå att den gemensamma ideologiska uppfattningen – där bland annat rasism och förtryck verkar naturligt och förnuftigt – förblir obestridd (ibid.:585f). På liknande sätt försöker svenska högerextrema grupper, genom videoaktivism på Youtube, visa upp en mångfald av praxis och förändra den gemensamma historiska uppfattningen om politisk högerextremism. Detta genom att främst röra sig bort från tidigare underjordiska aktiviteter och på så sätt göra sig mer synliga (Ekman 2014:95). Högerextrema grupper använder alltså videoaktivism som en form av alternativ media och synlighetsstrategi för att mobilisera, stärka och rekrytera aktivister och sympatisörer (Ekman 2013:111, 2014:95).

⁹ År 2011 genomförde Breivik två terroristattacker i Norge varav 77 personer dödades. I ett 1 500 sidor långt manifest rättfärdigade han attackerna, beskrev sin ideologi och presenterade sin livshistoria (Sandberg 2013:69).

¹⁰ Alternativa medier används ofta som samlingsbegrepp för medier som befinner sig i utkanten av det kommersiella mediefältet (se t.ex. Atton 2002).

Utöver ovan har fler studier påvisat hur obegränsad tillgång till sociala medier ökar möjligheten för högerextrema grupper och icke-demokratiska rörelser att främja virtuella gemenskaper, sprida propaganda och locka till sig och rekrytera nya sympatisörer (Blomberg & Stier 2019; Caiani & Parenti 2009). Likt svenska högerextrema gruppers videoaktivism använder högerextrema organisationer i Italien ljud- och videomaterial i syfte att stärka medlemmars och sympatisörers tro. I synnerhet är ljudnedladdningar, som kännetecknas av politiskt innehåll (såsom nationalsånger eller hymner från politiska partier), särskilt vanliga. Likaså är ljud av predikningar och tal (av bland annat ledare för fascistiska/nazistiska regimer) vanliga (Caiani & Parenti 2009:282, 287). Caiani och Parenti (2009:287) påvisar att högerextrema organisationer utgör en enhetlig sektor när det gäller webbplatsernas innehåll. De omfattar bland annat samma symboler, retorik och ”identitetspaket” innehållandes normer och värderingar som gör det möjligt för individer att bygga en förenande ideologi.

På liknande sätt som internet är ett avgörande verktyg för högerpolitiskt ljud- och videomaterial används även emotioner som verktyg för högerextrem kommunikation (Ekman 2013, 2014; Ganesh 2020). Exempelvis syftar högerextrema gruppers videomaterial på Youtube i första hand till att mobilisera publiken genom att framkalla emotioner. Videomaterialet fungerar därmed som en form av medierad känslopolitik där emotionella symboler och meddelanden kombineras med visuella- och ljudliga element (Ekman 2013:111, 2014:96). Emotioner spelar därmed en central roll i uppmuntrandet till engagemang i högerextrema gruppers digitala kultur (Ganesh 2020:2). Alternativhögerens nätverk på Twitter legitimerar exempelvis en rasifierad stolthet och en förstärkning av raseri och upprördhet genom att (re)producera känslan av att vithet är under attack. Vithet konstrueras alltså som ett tillstånd av marginalisering och förtryck, vilket kan knytas till mytologierna från bland annat den radikala högern, vit överlägsenhet och ultranationalister (ibid.:1ff, 23). På liknande sätt är Stormfront en webbplats för att visa upp högerextrema identiteter. Flera medlemmar deltar på webbplatsen för att söka moraliskt stöd, acceptans och komfort med andra som delar samma världsuppfattning. De är aktiva på Stormfront för att de betraktar sig själva som ”en hotad ras” och upplever webbplatsen som ett virtuellt samhälle som främst fungerar som en fristad (De Koster & Houtman 2008:27).

Att vita känner sig som ”en hotad ras” har påvisats vara vanligt förekommande inom högerextremism. Under Österrikes presidentval år 2016 uppnådde högerkandidaten Hofer nästan hälften av rösterna, och i samband med detta undersökte Fuchs (2018) hur Hofers väljare uttryckte sitt stöd på Facebook. Den högerextrema ideologin var mycket påtaglig och utmärkande i kommentarerna: invandrare och flyktingar sågs som det största hotet mot den

österrikiska nationen som hävdades bestå av ett homogent språkligt och kulturellt samhälle med österrikiskt födda. Dessutom uttrycktes en vilja att använda våld mot invandrare och flyktingar, men också en dödsönskan gentemot politiker, författare och journalister (ibid:157f, 184).

Ett framträdande fenomen som normaliseras på högerextrema sajter – främst i kommentarsfält och diskussionsforum – är ett aggressivt, nedlåtande och avhumaniserande språkbruk. Ett språkbruk som i andra sammanhang hade varit oacceptabelt (Ekman 2013:70ff; se även Statens medieråd 2013:15). Även högerextrema grupper videoklipp på Youtube belyser konfrontation, homosocial aggressivitet och latent våld (Ekman 2014:95). Kaati (2017:28) poängterar att negativitet i sig inte är en markör för extremism. Men eftersom starkt missnöje kan ses som en grundorsak till politisk extremism kan texter med en hög grad av negativitet, i kombination med andra markörer, betraktas som potentiellt extremistiskt material. Vidare menar Hirvonen (2013:78, 80f) att extremistiska webbplatser förser ekokamrar för yttersta högeråsikter. Det vill säga att extrema åsikter förstärks likt ett eko genom att de upprepas av aktörer med samma ideologiska uppfattning, vilket i sin tur kan leverera fler röster till radikala högerpartier. Om onlinemiljöer fortsätter att stärka politiska partier som stöder ett eurabiskt och counterjihadistiskt¹¹ tankesätt finns en påtaglig risk att de kommer normalisera extremistiska idéer och således bli mainstream (ibid.:84f).

Wahlström och Törnberg (2019) påvisar i sin studie att olika mekanismer genom aktiviteter på sociala medier kan påverka förekomsten av våld, exempelvis att dela (exceptionell) praktisk information och samordna aktiviteter. Sociala mediernas interaktiva karaktär är avsevärt annorlunda från mainstreammedia eftersom de tillhandahåller aktörer med forum där bland annat potentiella gärningspersoner kan förbereda sig emotionellt och moraliskt inför handlingar som är allmänt avvisande i det bredare samhället (ibid.:1, 16). Detta gäller även extrema åsikter som florerar fritt på Flashback, de kan få en normaliserande funktion och bli socialt accepterade (jfr Ekman 2013:101). I takt med att Nordiska motståndsrörelsen [NMR] blivit alltmer aktiv på sociala medier har Blomberg och Stier (2019) undersökt hur Flashbackanvändare, i en Flashbacktråd om NMR, använder en mängd retoriska resurser för att ge uttalanden trovärdighet och förmedla en bild av NMR som en legitim och välfunnen politisk aktör. Användningen av dessa retoriska resurser är en strategi för att rekrytera nya medlemmar och locka sympatisörer. Språket används som ett sätt att göra sanningsanspråk och skapar på så vis

¹¹ Eurabia är en antimuslimsk konspirationsteori som påstår att muslimer kommer islamisera hela Europa genom invandring. Bland annat gav Breivik stöd till teorin om Eurabia i sitt manifest (Hirvonen 2013:80; se även Expo 2020b). Counterjihad är en antimuslimsk rörelse, inom den västerländska extremhögern, vars anhängare påstår att muslimer hotar det västerländska samhällets existens (Expo 2020a).

användarnas ”verklighet” (ibid.:1, 8f). Att Flashbackanvändare dessutom uttrycker rasistiska föraktfulla ord är ett sätt att förmedla känslor som avsmak, förakt och aggression (Kaati 2017:31).

En viktig egenskap i den högerextrema internetkommunikationen är dess interna funktion. Rasistiska gemenskaper framställs och förstärks, och den högerextrema miljöns våldstendenser synliggörs på ett konkret sätt i den interaktiva kommunikationen (Ekman 2013:111). Flera forskare hävdar att det som händer i den virtuella världen har konsekvenser i och för den fysiska världen (se t.ex. Blomberg & Stier 2019:9; Conway 2017:91; Wahlström & Törnberg 2019:16). I både kommentarsfält och diskussionsforum framträder en våldsbejakande kommunikation mellan användarna, och i skydd av anonymitet hetsar de varandra till hatiska uppmaningar och extremt våldsutövande. Sådana tendenser, i kombination med andra faktorer, kan bidra till en allmän tolerans för högerextrem våldsanvändning och utgöra ett stöd för det faktiska våld som den högerextrema ideologiska miljön inrymmer (Ekman 2013:114f). Denna interaktiva kommunikation gör att internet och sociala medier fungerar som en mötesplats för likasinnade (De Koster & Houtman 2008:27; Wahlström & Törnberg 2019:16) som kan ge möjligheter för radikaliserings med mindre social kontroll. Men också öka risken för att ensamma aktörer blir inspirerade att begå våldsamma handlingar (Wahlström & Törnberg 2019:17).

Teoretiskt ramverk

Föreliggande studie har sin utgångspunkt i narrativ kriminologi och en emotionsteoretisk ansats. Narrativ kriminologi är ett teoretiskt – och metodologiskt – paradig som bestrider uppfattningen om att berättelser endast rationaliserar tidigare handlingar (Presser & Sandberg 2015a:287) och menar istället att berättelser *påverkar* mänskliga handlingar, inklusive skadliga sådana (Presser 2016:137f; Presser & Sandberg 2015b:1, 4, 2019:131, 138). Ett visst tal om våld i den virtuella världen kan därmed få konsekvenser som leder till våldshandlingar i den verkliga världen (jfr Conway 2017:91). Att språkbruket på extremistiska sajter normaliseras (Statens medieråd 2013:15) kan förstås med utgångspunkt i just narrativ kriminologi, som menar att berättelser kan leda till en accepterad legitimeringsprocess (Presser & Sandberg 2015a:288). Detta kan i sin tur leda till att enskilda individer radikaliserar eller går från ord till handling¹² (Säkerhetspolisen 2020:15f, 50f).

¹² För ett svenskt exempel, se Erlandsson (2017) om skolattentatet i Trollhättan.

Narrativ kriminologi konkretiserar den diskursiva inriktningen inom konstitutiv kriminologi och frågar bland annat vilka särskilda (berättande) diskurser som konstruerar brott och hur¹³ (Presser & Sandberg 2019:133). Denna konstruktionistiska ansats är således relevant att använda i föreliggande studie för att förstå de känslouttryck som manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, på delforumet *Integration och invandring*. Det kan noteras att uppsatsen använder narrativ och berättelse synonymt med utgångspunkt i Riessmans (2008:3) definition. Enligt Riessman uppstår en berättelse när en talare binder samman olika händelser på ett sådant sätt att den ena händelsen skildras som en konsekvens av den andra: ”I takt med att berikningen [av invandrare] fortsätter, märker jag att jag blir allt radikalare” (Flashback 2009, 21 oktober, A19). Materialet begränsas alltså inte till narrativ med tydlig början, mitt och slut (Riessman 2008:41).

En form av narrativ är sådana som är centrerade kring emotioner. Det kan vara aktörer inom högerorienterade rörelser som uppvisar ilska, upprördhet, rädsla, hot eller sårbarhet i deras kommunikation och retorik (Ganesh 2020:10; Rice & Agnew 2013:216), eller Flashbackanvändare som uttrycker rasistiska föraktfulla ord som ett sätt att förmedla avsmak, förakt eller aggression (Kaati 2017:31). Till skillnad från det konventionella synsättet, där förnuft och rationellt handlande anses vara icke-emotionellt (Wettergren 2013:12), utgår föreliggande studie från att emotioner kan träda in och vägleda rationella beslut och handlingar. Emotioner ingår alltså i ett socialt sammanhang och utgör drivmedlet för individers handlingar: de är både en orsak till sociala handlingar och ett föremål för sociala handlingar. För att förstå mänskligt handlande räcker det därför inte att förstå hur individer tänker, vi måste även förstå vad de känner (ibid.:11, 15).

För det mesta har kriminologer antingen undersökt strukturella bakgrundsvariabler för att förklara kriminellt beteende, eller så har de studerat rationellt beslutsfattande vid planering och utförande av kriminella handlingar. Men för att förstå brott måste också de känslor som följer med brott undersökas närmre (Jacobsen & Walklate 2019:1f). Det har länge påvisats att bristen på hänsyn till gärningspersoners – och potentiella gärningspersoners – känslor kan resultera i en ofullständig förståelse av kriminellt beteende (se t.ex. Frazier och Meisenhelder 1985; Katz 1988). Trots att kriminologer länge har diskuterat känslors roll i förandet av kriminellt beteende återspeglas bristen på kopplingen mellan emotioner och brott i det faktum att kriminologiska teorier har underteoretiserat emotionella processer, eller rentav utelämnat dem

¹³ Även om narrativ kriminologi är relativt nytt bör det poängteras att analys av språk, där ord kan leda till handling, bedrivits länge. Se t.ex. Mills (1940) som menar att individer motiverar och legitimerar sina känslor och handlingar genom motivvokabulär och dess situationsanpassade retorik.

helt (Clay-Warner 2014:473; Dippong & Fitch 2017:1f, 8; Törnqvist 2017:33f). För att fylla denna lucka inom kriminologisk forskning kan det emotionssociologiska fältet ge ett antal insikter som kan vara användbara. Som exempel på detta har Picart (2019:43ff), i sin studie om amerikanska självradikaliserande terrorister, genomfört en språklig analys av emotionella och fantasifula faktorer i övergången från radikal tanke till radikal handling.

Den emotionsteoretiska ansatsen vilar på grundantagandet att ”alla människor är emotionella varelser och att emotioner genomsyrar alla sociala strukturer, institutioner och relationer och av denna anledning är viktiga för att förstå och förklara den sociala verkligheten” (Törnqvist 2017:33). Som ett sätt att tillföra en analytisk förståelse i tolkandet av de känslouttryck som manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ – och dess påverkningar på den sociala verkligheten – kommer föreliggande studie ta inspiration från de emotionsteoretiska begreppen *emotiv* och *emotionsregim*. Reddy (2001:104f) menar att emotionella yttranden fungerar som så kallade emotiver: de framkallar och förstärker en känsla. Om en individ bestämt sig för att det är ilska hen känner kan den känslan förstärkas av själva insikten och ordet ilska, vilket gör det lättare att uttrycka och agera efter den (se även Wettergren 2013:29). Emotiver ses därmed som instrument för att direkt förändra, skapa, dölja och förstärka känslor varpå de kan användas som verktyg för att uppnå önskade tillstånd (Reddy 2001:105, 322). Utifrån studiens narrativa ansats utgör emotiver centrala dimensioner av Flashbackanvändares narrativ och kan förstås som uttryck för emotionella normer i en given kontext.

Föreliggande studie utgår från att emotionsregimer¹⁴ är sociala konstruktioner formade för att veta på vilket sätt vissa emotioner ska uttryckas. Konstruerade genom socialisering tillhandahåller de en rationalisering och ett ”rum” för att känna och uttrycka attitydmässigt passande emotioner såsom ilska, hat och avsky gentemot särskilda delar av samhället (Wettergren 2013:30, 34ff). Emotionsregimer fungerar därmed som en uppsättning med normativa känslor där bland annat emotiver uttrycker och stimulerar dessa känslor (Reddy 2001:129; Törnqvist 2017:64). Som emotionsteoretiskt begrepp understryker emotionsregimer dessutom språkets betydelse eftersom ord i relation till varandra får mening och betydelse varpå meningsskapandet kommer styra individers handlande. Genom att orden har betydelse för mänskliga handlingar får språket så kallade sanningseffekter, de blir sanna för att individer gör dem sanna (Wettergren 2013:31).

På Flashback kan delforumet *Integration och invandring* – som utgör studiens empiriska material – ses som en form av emotionsregim där språkbruket normaliseras i linje med forumets

¹⁴ Wettergren (2013:30) jämför emotionsregimer med engelskans *emotionology* (se Fineman 2010:27).

mål om ”yttrandefrihet på riktigt” (se Flashback 2020a). Flashbackanvändarna uppför sig i enlighet med rådande känslö- och uttrycksregler vilket i detta ”rum” är ett mått på något accepterat (jfr Wettergren 2013:32), medan det i andra sammanhang kan anses oacceptabelt. För att exemplifiera finns det skillnader i känslö- och uttrycksregler mellan Flashback, individens familj och exempelvis individens direkta arbetsgrupp. Individer rör sig ut och in ur dessa olika sammanhang och har lärt sig när de kan uttrycka sig fritt och när de inte kan göra det. Olika sammanhang har alltså olika emotionsnormer och individer anpassar sig efter den emotionsregim de befinner sig i. Det innebär också att emotionsregimer påverkas av mer övergripande samhällsnormer. De förändras i takt med att samhället förändras¹⁵ och varje gång detta sker måste även individer i viss mån lära om hur de känner (Wettergren 2013:35ff, 182). Detta synliggörs bland annat i Flashbackanvändares känsloutryck när de går från att manifesteras rädsla till aggression.

Emotiver och emotionsregimer kan ses som ömsesidigt konstitutiva och centrala (jfr Törnqvist 2017:64) för att förstå hur användares känsloutryck manifesteras. I likhet med narrativ kriminologi, som menar att berättelser påverkar mänskliga handlingar, kan även emotiver och den emotionsregim som de verkar inom komma att påverka mänskliga handlingar. Det finns en växelverkan mellan dessa teoretiska utgångspunkter som kan gynna den kvalitativa analysen eftersom narrativ påverkar emotioner och emotioner påverkar narrativ. Att kombinera en narrativ ansats med emotionsteoretiska insikter kan således bidra med mer förståelse, men också närma sig en sorts förklaring, för de känsloutryck som manifesteras i relation till tal om våld på Flashbacks delforum *Integration och invandring*. Analysen kommer alltså fokusera på vad Flashbackanvändarna uppger att de känner och *hur* dessa känslor kommer till uttryck (jfr Rennstam & Wästerfors 2015:69f).

Metod

I empirisk mening nyttjar studien dolda observationer med en netnografiskt inspirerad ansats. Netnografi är en speciellt utvecklad form av etnografi som är anpassad till dagens sociala världar: med andra ord kan netnografi definieras som observerande forskning som bygger på fältarbete på internet, i detta fall Flashback. Med en netnografisk ansats används internet som

¹⁵ Att samhället förändras är resultatet av många olika samverkande processer som till exempel teknikutveckling och förändringar i natur och miljö (Wettergren 2013:149). Även sociala rörelser är med och förändrar samhället: de både skapas av och skapar social förändring. Detta avser sociala rörelser som både arbetar *för* och *emot* ökad inkludering och mångfald. Exempelvis har högerextrema rörelser gett upphov till begränsningar i invandring som kränker tidigare frihet i demokratiska länder, detta eftersom rörelserna genom sina våldsamma metoder väckt liv i en kollektiv rädslohantering (ibid.:174f).

en källa till data för att nå etnografisk förståelse av ett socialt, kulturellt eller kollektivt fenomen (Berg 2015:10; Kozinets 2011:9, 89) varpå det skapar möjlighet att samla in material opåverkad av forskarens närvaro (Scaramuzzino 2017:63). Studier av online-narrativ möjliggör dessutom analys och tolkning av de text- och bildmässiga uttryck som en individ använder som skäl för att handla på ett visst sätt i en viss situation (Thodelius 2017:49; se även *motivvokabulär* i Mills 1940:904ff).

Jämfört med andra sociala plattformar som exempelvis Facebook, Instagram och Twitter är Flashback en mer aktuell arena för insamling av data, eftersom de andra plattformarna censurerar striktare än vad Flashback gör. Inte minst när det handlar om inlägg som berör brott eller är brottsliga i sig (Uhnoo & Ekbrand 2017:128f). Möjligheten att vara anonym på internet har brutit tabut mot extrema åsikter och inlett en normaliseringsprocess av dessa (Bjurwald 2013:12), vilket gör Flashback aktuellt eftersom samtliga personer är anonyma genom pseudonyma användarnamn och avatrar. Bakgrundsinformation som ålder, kön och yrke finns inte tillgängligt på forumet. Det enda som anges om personen bakom användarnamnet och avataren är hur länge hen varit medlem, och antalet skrivna inlägg. En del användare har även så kallade signaturer som visas efter varje inlägg. Även om dessa skiljer sig mycket åt är det flera användare som har signaturer likt denna: *'Islam är det största hotet på jorden!'* (Flashback 2011, 24 januari, A1).

På grund av den anonymitet som Flashback tillhandahåller kan forumet förstås som en indikator på hur tal om en viss form av våld, genom online-narrativ, vågar uttryckas och bekräftas inom en viss grupp individer utan några rättsliga konsekvenser. Att Flashbackanvändare uttrycker åsikter som de inte vågar framföra i den fysiska världen kan uttolkas ur kommentarer som: ”användare vågar använda det fria ordet på en av de få platser där det fortfarande är fritt. Nämligen på internet - på Flashback.” (Flashback 2009, 21 oktober, A2) och ”jag begränsar vanligtvis mina politiska åsikter eftersom det kan skada närstående till mig om det skulle komma ut (och feltolkas till ondskefull nazism). 🙄” (Flashback 2010, 11 mars, A3 *avstängd*).¹⁶ Flashback kan på så vis liknas vid en virtuell fristad (jfr De Koster & Houtman 2008:27) där användare anonymt kan uttrycka extrema åsikter och dessutom få dem bekräftade av andra.

¹⁶ Även om flera användare idag är avstängda från Flashback finns deras inlägg kvar på forumet. Genomgående i analysen kommer *avstängd* att skrivas kursivt efter användares citat för att tydliggöra vilka användarkonton som inte längre är aktiva. Med tanke på forumets regler kan det vara intressant att se vilka användare som trots tal om våld fortfarande var aktiva på forumet vid materialinsamlingen.

Det ska dock poängteras att det är vanligt med så kallade troll på Flashback: det vill säga användare som antingen skapat en tråd eller aktivt deltar i en tråd i syfte att provocera (se t.ex. Cheng, Bernstein, Danescu-Niculescu-Mizil & Leskovec 2017). Fokus i föreliggande studie är därför på narrativen och språkbruket i sig, snarare än på enskilda användare.

Urval och material

Som nämnts i inledningen består Flashback av en mängd delforum som ligger under olika kategorier. I varje delforum kan olika ämnen diskuteras varav ett ämne motsvarar en tråd med syfte att skapa en diskussion. En tråd kan i sin tur ha olika många inlägg och läsare samt ha pågått under olika lång tid. Materialet i föreliggande studie har samlats in genom kommentarer och diskussioner i delforumet *Integration och invandring* under kategorin *Politik*. Tidsspannet för de valda kommentarerna och diskussionerna gäller från år 2007; det år som den första tråden och inlägget i *Integration och invandring* publicerades. I skrivande stund finns totalt 696 sidor i *Integration och invandring* med ca 45 trådar per sida. I varje tråd finns olika många inlägg, allt från 1 till 21 980 sådana. Urvalet har skett genom att på var 25:e sida, med start från sida 1, välja de trådar som haft flest antal inlägg. Detta resulterade i totalt 28 trådar och 39 600 inlägg, se Tabell 1.

Det empiriska materialet bedöms vara tillräckligt stort för att minska risken att dra felaktiga slutsatser, eller att beskrivningen av uppsatsens frågeställningar blir ensidig (Uhnoo & Ekbrand 2017:134). Materialinsamlingen genomfördes mellan den 18 och 20 februari 2020. För att fånga relevanta kommentarer och diskussioner har trådarna i sin helhet kopierats och klistrats in i flera dokument (jfr Scaramuzzino 2017:64). Detta resulterade i totalt 14 999 sidor, vilket kom att utgöra studiens empiriska underlag. Eftersom materialet är avgränsat till 28 trådar i delforumet *Integration och invandring* begränsas studiens empiriska resultat till att endast kunna uttala sig om de känslouttryck som manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, i just dessa trådar.

En fördel med netnografisk forskning är tidsvinsten vad gäller materialinsamling. Inom tre dagar hade det empiriska underlaget bestående av 39 600 Flashbackinlägg samlats in. Denna tidsvinst går dock förlorad så snart materialet ska sorteras och bearbetas, vilket är en tydlig illustration av en central problematik inom netnografisk forskning (jfr Berg 2015:63f). Med andra ord medför internet – i detta fall Flashback – en oändlig mängd empiriskt material som inte kommer vara relevant för studien och därmed måste begränsas på ett väl reflekterat sätt. Hur detta överflöd av material har bearbetats och analyserats beskrivs under *Analysmetod*.

Tabell 1. Flashbacktrådar som utgör studiens empiriska material.

Ämne	Antal inlägg inkl. startinlägg	Antal visningar	Datum
Utländska medborgare som tigger (Samlingstråd nr. 2)	21 980	3 402 149	2015-06-03 till 2020-02-19
Människosyn och begrepp inom främlingsfientliga grupper	323	11 869	2013-09-09 till 2019-10-07
Sydsvenskan: 25% invandrare i Sverige, "Förändrat Sverige i grunden"	386	30 803	2018-12-04 till 2019-05-15
Hur hanterar vi svenska kvinnor önskad uppmärksamhet från icke-europeer?	591	56 560	2016-02-06 till 2018-11-09
Afghaner tvångsutvisas 10 oktober 2017 - "Vi står inte ut"-aktivister ska demonstrera	1 292	248 723	2017-10-05 till 2018-05-27
Pensionsmyndigheten - Migration fördubblar statens pensionskostnader	285	32 016	2017-10-17 till 2017-11-22
Dammluckan på vid gavel: Sverige först att ge PUT till alla Syrier med familj i EU	2 180	296 837	2013-09-03 till 2017-05-12
Uppdrag granskning: om "flyktingbarns" ålder	870	224 820	2016-08-29 till 2019-11-18
Lucia på svt: blatte-rappare förstör julfriden. [Sammanfogade ämnen]	1 864	272 945	2012-12-13 till 2016-06-14
Låna på muslimskt vis: Räntefria lån!	705	116 529	2007-09-07 till 2016-02-10
Asylsökare uppmanas att inte komma till Sverige via reklamblad i Grekland	706	88 618	2015-11-07 till 2015-11-13
Migrationsverket nödrop: klarar ej mer (ensamkommande flyktingbarn)	321	141 507	2015-08-18 till 2015-08-30
Arbetsförmedlingen öppnar kontor i Etiopien!	737	94 383	2013-02-09 till 2015-02-05
Varför tycker ingen om Somalier? [Sammanfogade ämnen/mod]	2 020	270 859	2010-07-15 till 2014-07-05
Tv 3s nya storsatsning "Mitt stora syrianska bröllop" bra för bilden av syrianer?	627	65 196	2011-03-28 till 2013-11-20
Är invandringen ett problem?	459	44 012	2013-04-07 till 2013-06-13
Slöja tillåtet i matsal men ej mössa/keps	510	28 034	2011-02-12 till 2013-01-11
Mera Somalier med M och MP	838	58 482	2011-09-18 till 2012-09-11
Ung flicka i centrum för kåta negarhanar!	250	42 563	2012-03-19 till 2012-03-27
Polaren ska döpa sitt svenska barn till Muhammed	450	33 340	2010-07-17 till 2011-10-10
Hade inte SD kommit in, hade nästan 20 000 somalier fått stanna hemma!	150	21 738	2011-05-02 till 2011-05-08
Achmed 17 år från Afghanistan läste in grundskolan på 1 läsår	259	23 698	2010-08-12 till 2011-01-12
Medias svar på "Öppet brev från en som röstade på SD i valet 2010"	242	35 908	2010-09-23 till 2010-09-25
Är lågutbildade oftare rasister?	410	18 600	2010-03-11 till 2010-05-16
FBare med främlingsfientliga åsikter?	239	11 247	2009-10-21 till 2009-10-24
Varför gillar inte du invandrare?	236	12 873	2008-01-22 till 2009-03-22
Juggar, MÖ och Negrer.	432	17 061	2008-10-05 till 2008-10-08
Den omvända integrationen?	238	7 568	2008-02-26 till 2008-03-16

Analysmetod

Narrativ kriminologi och de emotionsteoretiska begreppen kan sägas utgöra både studiens teoretiska utgångspunkt och analysverktyg. Analysen av de insamlade online-narrativen har skett med en öppen ansats och i två faser med utgångspunkt i analytisk kodning inom kvalitativ metod. I första fasen lästes de 14 999 sidor långa dokumenten igenom inlägg för inlägg för att identifiera intryck, mönster och teman. I samband med detta skrevs även *memos* som ett sätt att formulera och tydliggöra identifieringarna (Charmaz 2006:46ff; Emerson, Fretz & Shaw 2011:172ff, 186). Dessa *memos* kan liknas fältanteckningar där beskrivningar av trådar och profiler noterats samt reflektioner gällande Flashbackanvändares narrativ om integration och invandring (jfr Charmaz 2006:72ff; Kozinets 2011:164). Genom färgkodning skapades i denna fas tre övergripande teman vilka var 1) känslouttryck, 2) våldsuttryck, och 3) rättfärdigande. Eftersom känslouttryck var något som observerades först i materialet kan den emotionsteoretiska utgångspunkten sägas vara konstruerad grundad teori; den tillkom under analysarbetets första fas (jfr Charmaz 2006:10, 130f). De inlägg som motsvarade dessa övergripande teman klistrades in i nya dokument och resulterade i ett huvudmaterial på totalt 812 sidor. I andra fasen lästes huvudmaterialet igenom inlägg för inlägg för att gradvis sortera bort de inlägg som inte ansågs relevanta för studiens syfte. Men också för att, med utgångspunkt i narrativ kriminologi och de emotionsteoretiska begreppen, identifiera och fastställa nya teman (Emerson et al. 2011:172, 191ff). I samband med detta sammanställdes motsvarande inlägg utifrån årtal för att kunna studera hur känslouttryck, i relation till tal om våld, manifesterats över tid. Som ett sätt att tillämpa studiens teoretiska utgångspunkter och utforska narrativens innebörd skrevs *memos* även under denna fas med samma premiss som tidigare.

Centralt för narrativen var att emotioner användes i relation till ett rasistiskt, extremt och våldsamt språkbruk, exempelvis i hur användare genom olika känslouttryck framställde invandrare som ett hot utifrån. För att bättre förstå dessa narrativ riktades analytisk uppmärksamhet åt hur det ena beskrevs som en konsekvens av det andra (jfr Riessman 2008:3), exempelvis hur påstådd rädsla hos svenskar var en konsekvens av invandring i Sverige. Men också genom att lyfta fram hur emotiv användes som verktyg för att hantera känslan (jfr Reddy 2001:105, 322), i detta fall hur rädsla användes som ett verktyg för att förstärka känslan av att svenskar är under attack och på så sätt driva fram en vilja att göra motstånd. Detta underlättade en analytisk tydlighet och en djupare förståelse för hur känslouttryck manifesteras i relation till tal om våld. Efter att ha identifierat framställningen som ett framträdande fenomen – det vill säga hur användare genom olika känslouttryck framställde invandrare som ett hot utifrån – kom

hotet utifrån att utgöra ett av studiens teman. Totalt fastställdes tre teman vilka också utgör studiens analytiska poänger. Se *Resultat och analys* för övergripande beskrivning av dessa.

Ingen avgränsning gällande kommentarernas omfattning och/eller längd har gjorts eftersom korta meningar kan vara minst lika användbara som längre sådana. Användares förkortningar och felstavningar kommer behållas oförändrade i analysen. Även emojis kommer behållas för att reducera risken att uttryck förvrängs (jfr Thodelius 2017:50), eftersom narrativ kan framställas olika om de uttrycks med endast ord eller om ord kombineras med emojis. Dock kommer en specifik emoji, på grund av dess format, beskrivas som *röd emoji*.¹⁷ I analysen kommer även begreppet ”invandrare” att användas eftersom begreppet förekommer genomgående i narrativen om integration och invandring. Det är dock tydligt hur användare inte endast syftar på invandrare, utan även alla icke-vita (både svenskfödda och utlandsfödda), muslimer, judar och så vidare.

Forskarroll och etiska hänsynstaganden

Även om en netnografisk ansats skapar möjlighet att samla in material opåverkad av forskarens närvaro (Scaramuzzino 2017:63) är en forskares förståelse och förhållningssätt av stor betydelse under hela forskningsprocessen. Forskaren bör därmed vara medveten om sin egen påverkan i processen (Aspers 2011:40). Avsaknaden av kommunikation ”face-to-face” har i föreliggande studie varit svår eftersom det inte funnits något utrymme att ställa frågor som förtydligar användares tankegångar. Det har också varit en utmaning att särskilja användares känslouttryck från min känslomässiga respons, exempelvis genom att särskilja om det är ilska som manifesterats genom användares narrativ eller om det är jag som tolkat uttrycket som ilska genom att referera till mina egna känslor (jfr Thodelius 2017:52f). Ganska tidigt under materialinsamlingen insåg jag att mina intryck och tankar skulle ha betydelse för kommande tolkningar och analys. För att detta inte skulle ta för stor del i analysen har mina uppfattningar hanterats på ett reflexivt sätt (Emerson et al. 2011:245). Dels har min personliga delaktighet i forskningsprocessen synliggjorts, dels har jag ifrågasatt mina känslor och de *memos* jag skrivit.

Etik är av stor betydelse och måste förstås i relation till existerande forskningspraktik varpå studerade individer bör skyddas genom anonymitet (Aspers 2011:116; Emerson et al. 2011:226). Även om användarnamnen på Flashback redan är pseudonyma kommer dessa i föreliggande studie ersättas med bokstav och siffra för att inte ”lämna ut” användarna ifråga,

¹⁷ [Röd emoji] =

exempelvis A1 (användare 1) och A2 (användare 2). Netnografisk forskning för dock med sig en rad forskningsetiska utmaningar varav en av dessa är att individer, i detta fall Flashbackanvändare, inte har fått kunskap om forskarens närvaro (Berg 2015:126f). Det finns inte heller någon försvarbar lösning på problemet att vem som helst kan kopiera ordagranna citat och klistra in dessa i en sökmotor och därigenom få tillgång till användarens pseudonymitet (jfr Kozinets 2011:198). Men eftersom materialinsamlingen har skett på ett öppet forum går det, utifrån en etisk aspekt, att anta att personer som publicerar kommentarer är medvetna om att kommentarerna, och därmed även pseudonymerna, blir tillgängliga för allmänheten (Uhnöo & Ekbrand 2017:131).

Föreliggande studie har även ett forskningsetiskt dilemma i relation till läsaren. Exempelvis genom att läsaren kan uppleva att studien förstärker och reproducerar framställningen av att icke-vita, muslimer eller judar ses som ett hot utifrån. Sådana typer av beskrivningar går dock inte att undgå eftersom det är en del av studiens syfte att synliggöra narrativen där denna framställning ingår. Istället hänvisar jag till forskningskravet med argumentet att utvecklandet av kunskap om känslouttryck i relation till tal om våld på internet väger tyngre (se VR 2002:5f), liksom utvecklandet av kunskap om hur emotioner och våld förhåller sig till varandra.

Resultat och analys

Inledningsvis kan noteras att även om inte alla användare uttryckligen uppger *vad* de känner blir det tydligt *hur* känslouttryck ändå manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ om integration och invandring. Analysen urskiljer tre teman kring känslouttryck i relation till tal om våld. För att tydliggöra den narrativa länken mellan dessa teman presenteras de i ordningsföljd. I första temat fokuserar analysen främst på att invandrare, genom ett nedlåtande och avhumaniserande språkbruk, framställs som *hotet utifrån*. Som en konsekvens av det upplevda hotet utifrån riktas ett missnöje gentemot invandringspolitikerna och de som anses stå bakom den. I efterföljande tema analyseras därmed *upplevda fiender och landsförrädare* där främst missnöjet gentemot politiker, medier och ”politiskt korrekta” står i fokus. Som en konsekvens av att Flashbackanvändare förenas i de känslouttryck som manifesteras i relation till tal om våld, i både första och andra temat, inleds också en normaliseringsprocess av dessa. I sista temat analyseras därmed Flashbackanvändares *rättfärdigande och legitimering av åsikter och potentiella våldshandlingar*.

Varje tema är uppdelat utifrån hur känslouttryck, i relation till tal om våld, har manifesterats över tid och skildrar hur det skett en förskjutning i den aktuella emotionsregimen: det vill säga delforumet *Integration och invandring*. Att förskjutningen ser olika ut i respektive tema kan

förstås utifrån att emotionsregimer förändras i takt med att samhället förändras, men också utifrån att användare känner och uttrycker attitydmässigt passande emotioner gentemot särskilda delar av samhället (Wettergren 2013:30). Vad användare förväntas känna för exempelvis tiggare respektive politiker kan alltså se olika ut beroende på kontext.

Genomgående, i samtliga teman, använder användarna narrativ som ett sätt att göra sanningsanspråk (jfr Blomberg & Stier 2019:9) varpå de får så kallade sanningseffekter: de blir sanna för att individer gör dem sanna (Wettergren 2013:31). Sanningsanspråken kan förstås utifrån att användarna befinner sig i en emotionsregim där språkbruket som används reproduceras, förstärks och normaliseras (jfr Bjurwald 2013:12; Blomberg & Stier 2019:2; Hirvonen 2013:80f; Kaati 2017:12), vilket leder till att flera användare inspireras och uppför sig i enlighet med rådande känslö- och uttrycksregler (jfr Wettergren 2013:32). Dessa likasinnade uppföranden kan jämföras med tidigare forskning som påvisat att högerextrema webbplatser förser medlemmar med ”identitetspaket” innehållande normer och värderingar (Caiani & Parenti 2009:287), vilket gör det möjligt för användare att förenas i dessa.

Hotet utifrån

Ett framträdande fenomen på Flashbacks delforum *Integration och invandring* är hur användare, i relation till tal om våld, framställer invandrare som ett hot utifrån. Detta går i linje med tidigare studier som påvisat hur vithet påstås vara under attack och att invandrare ses som dess största hot bland högerorienterade aktörer (De Koster & Houtman 2008:27; Fuchs 2018:184; Ganesh 2020:1ff, 23). Samtidigt som invandrare framställs som ett hot utifrån sker ett nedlåtande och avhumaniserande språkbruk, där användare bland annat förmedlar bilden av ett samhälle som invaderats av ”horder” och ”kriminella” utlandsfödda. Även detta går i linje med tidigare forskning som påvisat att ett aggressivt, nedlåtande och avhumaniserande språkbruk normaliseras på extremistiska sajter (Ekman 2013:70ff; se även Statens medieråd 2013:15).

Från provokation till rädsla

Narrativ präglade av våldsamt språk gentemot invandrare är inte vanligt förekommande år 2007. Däremot framställs invandrare redan då som ett hot utifrån; ett hot som uttrycks vara provocerande. Exempelvis skriver en användare att hen generellt anser att ”vissa invandrargrupperns oförmåga och ovilja att ta seden dit man kommer är otroligt provocerande och ett allvarligt hot mot hela vårt samhälle” (Flashback 2007, 7 september, A4). Från år 2008

har narrativet förskjutits något och hotet utifrån uttrycks istället vara skrämmande. Uttrycket används som ett sätt att manifesteras vita svenskars rädsla, varav muslimer framställs som det främsta hotet (jfr *counterjihad* i Expo 2020a). Påståendet att vita svenskar är rädda uttrycks genom emotiver av missnöje och rädsla, där vithet konstrueras som ett tillstånd av förtryck kopplat till vit överlägsenhet (jfr Ganesh 2020:1ff, 23). På grund av detta missnöje uppmanar flera användare till att göra motstånd, med eller utan våld:

”Invandrarna skall bara bort helt enkelt [...] Sverige måste bli svenskt igen och i Sverige skall det nästan uteslutande bo vita svenskar. Det är så det absoluta flertalet svenskar egentligen vill ha det, men de är för förtryckta och rädda för att ens våga tänka i de banorna. De tror att det är försent, att det inte går att rätta till misstagen, att man är dum och ond om man vill bevara sitt folk [...] Vita måste sluta fly och börja göra motstånd, vita måste återta sina förlorade territorium och se till att de förblir vita.” (Flashback 2008, 29 februari, A5).

Att användaren uppger vad de flesta svenskar vill och känner, med hjälp av ord som *förtryckta* och *rädda*, kan förstås utifrån de emotionsnormer som verkar inom emotionsregimen. Användare förväntas alltså känna förtryck och rädsla med följderna att dessa känslor ska driva fram en vilja att göra motstånd. Detta går i linje med tidigare forskning som påvisat att alternativhögern legitimerar en rasifierad stolthet och förstärker därmed känslan av att vithet är under attack (Ganesh 2020:1ff). Likt ovanstående narrativ manifesteras även missnöje över att våld *inte* utövas. I samband med detta ”erkänner” en användare att hen ”vill ha radikala lösningar, och då klarar inte humaniteten jobbet.” (Flashback 2008, 8 oktober, A6). Redan här kan narrativet förstås som inbäddat i emotioner där våld ses som en möjlig reaktion och lösning på det påstådda problemet.

Samtidigt som invandrare ses som ett hot utifrån manifesteras även en ”vi och dem”-känsla där flera användare uttrycker attitydmässigt passande emotioner gentemot invandrare (jfr Wettergren 2013:30). Användares budskap är tydligt: ”Icke-vita har inte i Sverige att göra. Någonsin.” (Flashback 2009, 21 oktober, A7). Flera användare kombinerar emotiver av rädsla och hat i relation till tal om våld. Denna kombination kan förstås som ett sätt att uppnå önskat tillstånd (Reddy 2001:105, 322): ett homogent Sverige utan invandrare (jfr *en homogen nation* i Fuchs 2018:184). I en diskussionstråd gällande att ett svenskfött barn ska döpas till Muhammed manifesteras å ena sidan avsky genom uttryck om att bli ”extremt äcklad” (Flashback 2010, 17 juli, A8 *avstängd*), å andra sidan rädsla för vad som håller på att hända med Sverige: ”Jag blir verkligen mörkrädd när jag hör sådant här. Det visar hur långt epidemin har nått. Det som svenskarna gör idag, är lite som fenomenet husneger, fast omvänt.” (Flashback 2010, 20 juli, A9). I en emotionsregim som betraktar invandrare som ett hot utifrån

uttrycks detta som skrämmande. Istället för att invandrare strävar efter att anamma svenskhet menar användaren att detta sker omvänt. I samband med denna diskussion är det flera användare som uppger att det bara är en tidsfråga innan det svenskfödda barnet kommer att utsättas för våld, detta på grund av namnet Muhammed.

En kombination av rädsla och aggression

Missnöje över att våld *inte* utövas har redan under tidigare år manifesterats, men från 2011 börjar ”vi och dem”-känslan manifesteras mer utbrett i relation till tal om våld. Det har också skett en förskjutning i emotionsregimen, där emotiv av aggression nu sker i relation till förespråkande av våld: ”Spontana reaktionen när han [icke-vit rappare] kom in var att grabba järnröret och slå in skallen på drägget då han verkligen inte passade in i luciafirandet och antagligen var där för att stjäla kyrksilvret eller halalspränga sig själv! 🤔” (Flashback 2012, 13 december, A10). Flera användare skriver även att invandrare bör svältas ihjäl eller utrotas varpå rasistiska föraktfulla ord uttrycks som ett sätt att manifesteras avsky och aggression (Kaati 2017:31).

Även om rädsla och aggression redan tidigare manifesterats, genom att användare undrar vad som håller på att hända med Sverige, har narrativen främst berört att invandrare inte har något i Sverige att göra eller att de med hjälp av våld bör utrotas. I en emotionsregim som starkt bedömer invandringen som ett problem för Sverige börjar en kombination av rädsla och aggression uttryckas i relation till att användare uppger att islamisering är ett allvarligt hot mot Sverige (jfr *eurabia* i Hirvonen 2013:80; se även Expo 2020b). Exempel på detta är en diskussionstråd från år 2013 som berör just frågan om invandringen är ett problem för Sverige. Genom emotiver manifesteras å ena sidan aggression i form av ett våldsamt, nedlåtande och avhumaniserande språkbruk, å andra sidan rädsla eftersom användare uppger att svenskar är rädda för invandrare. Denna kombination av emotiver, som manifesteras genom användarnas narrativ, skapar och förstärker känslan av att Sverige håller på att islamiseras.

Tal om våld i kombination med ett nedlåtande och avhumaniserande språkbruk har förekommit genomgående samtliga år, inte minst från 2011 där talet blivit mer utbrett bland användare. Ibland uttrycks denna länk mycket tydligt: ”Gasa ihjäl detta folkslag...de är inte människor!” (Flashback 2014, 18 april, A11). Andra gånger kan länken vara mer subtil: ””Somalier” borde befinna sig någonstans mellan homo erectus & homo neanderthalis på evolutionsschemat. Dumma, outvecklade apmänniskor som skulle ha dött ut för längesen [...] Låt naturen ha sin gång.” (Flashback 2011, 24 juli, A12).

Från rädsla till aggression

Likt år 2008, där användare uppmanar till att göra motstånd, är det flera användare som 2015 uppger att de "fått nog" och därmed uppmanar att svenskar måste göra någonting åt den rådande situationen med invandrare och tiggare. Bland annat skapas en samlingstråd för tiggerifrågor varav en stor del av uppsatsens empiriska material berör detta ämne.¹⁸ Trådskaparen skriver: "Undvik löst tyckande och frustrationsinlägg. Tråden kommer att hårdmoderas" (Flashback 2015, 3 juni, A13). Trots detta förekommer tal om våld i kombination med ett nedlåtande och avhumaniserande språkbruk genomgående, där "tiggare" bland annat benämns som "avskum" och "zigenarplåga". Detta språkbruk utgör representativa normer inom den emotionsregim som användarna verkar inom, varpå våldet ses som en möjlig lösning på den påstådda zigenarplågan: "efter 2000 "heej heej" senaste halvåret slår jag snart ihjäl någon av dem." (Flashback 2015, 24 juli, A14).

En förskjutning inom emotionsregimen har inträffat, där emotivet om rädsla inte längre manifesteras. Istället omfattar narrativen genomgående ett aggressivt språkbruk. Som emotiv bidrar aggressionen med att skapa mening för användarna genom att innebörden av den fientliga känslan riktas mot en vilja att något måste göras. Aggressionen kan därmed förstås som ett sorts utlopp för andra känslor vilket i sin tur driver fram en vilja att utöva våld:

"Det måste till svensk handlingskraft! [...] Svenskar! Låt oss nu samla kraft och mod och gemensamt få ut dessa parasiter ur Skandinavien! Det rör sig i rätt riktning. Folket börjar få nog. Det går frustrerande långsamt men tendensen är tydlig." (Flashback 2015, 1 augusti, A15).

I en emotionsregim som starkt värderar "yttrandefrihet på riktigt" kan känslan av frustration i kombination med känslan av att vara under attack få mening och betydelse varpå meningsskapandet kan komma att styra individers handlande (Wettergren 2013:31), i detta fall att "samla kraft och mod" och gå till "svensk handlingskraft".

Från år 2015 är det våldsamma språkbruket relativt oförändrat, framställningen om att Sverige och vithet är under attack fortsätter genomgående. "Vi och dem"-känslan finns kvar i narrativen där flera användare dels uppger en vilja att skada invandrare, dels uppger att Sverige måste försvaras med våld. Bland annat ställer en användare frågan om det är fler än hen "som funderat på seriemord på tiggare? 🤔" (Flashback 2016, 2 juni, A16). Dessa tankar manifesteras även i relation till verkliga handlingar, där användare å ena sidan ställer frågan om hur länge de

¹⁸ Detta beror på att denna samlingstråd är den tråd som i föreliggande studie har flest antal inlägg (21 980 inlägg).

kan hålla sig från att gå från tanke till våldshandling, å andra sidan planerar våldsamma rasistiska attacker:

”Är rädd för jag kommer få ett jävla utbrott på zigenar smurfen på plats och mörda han mitt framför mina döttrar. Men har kommit till insikt att det här kommer aldrig upphöra, så jag tänker ta skiten i egna händer, nästa gång så kommer jag fösa bort tiggare muppen med eller utan hot, våld eller ej [...] Brukar de var beväpnade? Bör jag beväpna mig för säkerhets skull? [...] Ska rensa byn från tiggare.... Göra alla en tjänst.” (Flashback 2016, 3 augusti, A17).

Denna typ av narrativ, där våldsamma rasistiska attacker planeras, förekommer genomgående. Flashbacks interaktiva karaktär tillhandahåller alltså diskussionstrådar där användare kan förbereda sig emotionellt och moraliskt inför handlingar som är allmänt avvisande i det bredare samhället (jfr Wahlström & Törnberg 2019:16). I en diskussion kring terrorattacken på Drottninggatan år 2017 skriver en användare: ”Hade jag varit på Drottninggatan hade jag med glädje puttat henne [tiggare] mot lastbilen, så hatisk är jag mot dem numera att jag faktiskt hellre ser till att de dör i terrorattack än klarar sig” (Flashback 2017, 9 april, A18). Här rör sig användaren mellan ett starkt hat och en glädje över illdåd gentemot tiggare: emotiver som används som verktyg för att uppnå önskat tillstånd (Reddy 2001:105, 322). I detta fall dödsönskan genom våldsam handling gentemot tiggare.

Både år 2018 och 2019 har det inträffat ytterligare en förskjutning i emotionsregimen där användares fientliga narrativ, i relation till tal om våld, eskalerat till att bli alltmer intensiva:

”Försöker dom med mej så smäller det. Pansarskott! Jag har passerat en gräns jag aldrig trott jag skulle passera. Jag bryr mej inte ens om ett fängelsestraff längre. Den två meter långa kärringen [...] ligger illa till. Ska klargöra ett och annat under rättegången i så fall. Har förberett mitt försvarstal. 🤪” (Flashback 2018, 17 mars, A19).

Det växande hatet manifesteras genom en intensiv ilska varpå dessa driver fram en vilja att utöva våld mot invandrare. Centralt för dessa emotiver av hat och ilska är alltså att de kännetecknar ett motiv för potentiella våldshandlingar.

Att dessa känslouttryck, som manifesteras i relation till tal om våld, har utvecklats över tid kan förstås utifrån att emotionsregimer förändras i takt med att samhället förändras (Wettergren 2013:30). År 2007 uttrycks hotet utifrån som provocerande och året därpå övergår känslan till rädsla. Från 2011 börjar rädslan manifesteras i kombination med aggression, men i takt med att användare från 2015 börjar uttrycka att de ”fått nog” omfattar narrativen enbart aggression varpå denna känsla blivit alltmer intensiv efter 2018. Sammanfattningsvis har det skett en

utveckling i emotionsregimens känslö- och uttrycksregler: en utveckling som lett till att talet om våld kan sägas ha eskalerat.

Som en konsekvens av *hotet utifrån* manifesteras känslouttryck, i relation till tal om våld, även gentemot politiker, medier och ”politiskt korrekta”. Detta analyseras under nästa tema.

Upplevda fiender och landsförrädare

I linje med tidigare forskning (Fuchs 2018:184) är känslan av missnöje gentemot invandringspolitiken, och de som står bakom den, ett framträdande fenomen på Flashbacks delforum *Integration och invandring*. Detta kan uttryckas i form av uppmaning om våld och dödsönskan gentemot politiker, medier och ”politiskt korrekta”: de som anses vara fiender och landsförrädare.

Från rädsla till ilska, uppgivenhet och besvikelse av illojalitet

Likt föregående tema är våldsamt språk gentemot politiker, medier och politiskt korrekta inte vanligt förekommande år 2007. Däremot börjar det tydliga missnöjet gentemot invandringspolitiken uttryckas redan 2008:

”Jag tror nog att den sk garderobsrasismen är mera utbredd än vad många vill göra gällande. Den tar sig ofta inte samma ton som på tex FB forum, utan den är mer outtalad och hyllande [...] Däremot är svensken rädd för rasistkortet [...] Den här garderobsrasismen är på frammarsch, som ett långsamt annalkande tåg. 2010 eller 2014 kommer vi ha ett SD i riksdagen, precis som vi har ett DF i Danmark. Inte pga aktiva SD politiker utan pga en enormt misslyckad invandringspolitik.” (Flashback 2008, 27 februari, A20).

I detta narrativ rör sig användaren mellan emotiver av starkt missnöje och rädsla. Missnöjet förstärks genom att användaren uppger att svenskar är rädda för att benämnas som rasister och skapar på så sätt en form av känslopolitik (jfr Ekman 2013:111, 2014:96).

Från år 2009 har emotionsregimen förskjutits något, där missnöje uttrycks i form av emotiver om ilska, uppgivenhet och besvikelse över illojalitet från de som står bakom invandringspolitiken. Centralt för dessa emotiver är att de kännetecknar ett motiv för framtida handlingar, inklusive våldshandlingar. Eftersom användare befinner sig i en emotionsregim där olika former av hat och tal om våld kan uttryckas öppet utmanas de att förändra, eller hålla tillbaka, sina emotioner för att dessa ska passa in i en mer övergripande emotionsregim. Exempelvis uppger en användare att hen står för sitt dolda hat, men att hen däremot inte kan komma ut med hatet ”dvs illviljan mot den rådande invandringspolitiken [...] Tills SD är accepterat av samhället, vilket det kanske aldrig blir så förblir mina åsikter i dunklet.”

(Flashback 2009, 21 oktober, A21). Emotiver av hat och uppgivenhet manifesteras eftersom åsikterna kanske aldrig kommer kunna uttryckas i en mer övergripande emotionsregim: den fysiska världen.

Utöver ovanstående narrativ, där missnöjet riktas mot invandringspolitiken i sig, manifesteras även emotiver av känslor i relation till tal om våld gentemot "landsförrädare":

"Jag hatar inte blatten, han är ett irritationsmoment, som en sten i skon. En skamlös opportunist. Min vrede riktas mot de as och förrädare som säljer ut vårt land till latmaskar, skurkar och parasiter. I takt med att berikningen [av invandrare] fortsätter, märker jag att jag blir allt radikalare och är beredd att acceptera ganska blöta lösningar på problemet. Det är dags att ta av handskarna! Blattefrågan väntar på sin slutgiltiga lösning" (Flashback 2009, 21 oktober, A22).

Känslan av att bli alltmer radikal drivs av en besvikelse på grund av illojalitet och vrede gentemot "landsförrädare". Den växelverkan som finns mellan dessa emotiver understryker också en "slutgiltig lösning" på det påstådda problemet: en slutgiltig lösning som är knuten till nazismen.¹⁹ Användaren använder retoriska resurser för att ge uttalandet trovärdighet och förmedla bilden av politiker som landsförrädare (jfr Blomberg och Stier 2019:8f). Som narrativet belyser är en av dessa retoriska resurser talet om våld, liksom kopplingen till Nazitysklands planering och genomförande av folkmord. Detta kan jämföras med tidigare forskning som påvisat hur högerextrema organisationer använder nazistiskt material för att stärka medlemmars tro (Caiani & Parenti 2009:282, 287).

När en trådskapare ställer frågan om "lågutbildade (generellt) i Sverige oftare [är] rasister eller främlingsfientliga än andra" (Flashback 2010, 11 mars, A23) är det flera användare som i relation till ett våldsamt språkbruk uppger att det är så kallade politiskt korrekta [PK] som hjärntvättat folk att tro att lågutbildade är rasister. Återigen synliggörs besvikelse av illojalitet där emotivet kan förstås som ett verktyg för att å ena sidan förstärka känslan av att svenskar hjärntvättas och att "landsförrädarna" därmed förtjänar att utsättas för våld, å andra sidan dölja känslan av att användares världsuppfattning inte bekräftas eller delas av andra (jfr Reddy 2001:105, 322).

En kombination av känslor

Från år 2011 sker en förskjutning i emotionsregimen där missnöjet i allt högre utsträckning sker i relation till tal om våld. Ett centralt motiv i dessa narrativ är frustration. En användare skriver

¹⁹ "Den slutgiltiga lösningen" syftar på Nazitysklands planerade och genomförda folkmord av det judiska folket i Europa under andra världskriget (se t.ex. Browning 2004).

”Jag blir helt enkelt mordisk när jag läser sånt här, kommer troligen sluta som en ny Breivik” (Flashback 2011, 18 september, A24) varpå en annan användare instämmer: ”Ja, det behövs faktiskt i det här landet. Avrätta en del invandringskramar-politiker skulle vara välgörande.” (Flashback 2011, 18 september, A25 *avstängd*). Likt dessa narrativ är det flera användare som med hjälp av emotiver, av bland annat frustration, uppmuntrar varandra till våldshandlingar (jfr Ganesh 2020:2). Ett starkt drag i användarnas narrativ är hur de manifesterar sitt missnöje genom att beskriva *hur* så kallade fiender och landsförrädare ska utsättas för våld:

”Rada upp varenda politiker som är ansvarig för denna massinvandring från mena-länderna och ställ dem till svars för vad de har gjort med vårt land, lagens strängaste straff är inte tillräckligt för att kompensera oss Svenskar för vad vi har fått försaka. (När jag säger "lagens strängaste straff" menar jag inte livstidsfängelse utan snarare en kula) [röd emoji]” (Flashback 2011, 18 september, A26).

”Det är just såna här beslut som skapar Breivikare även i Sverige, snart smäller det till även här. Med tanke på att Norge bara har en bråkdel av den tärande invandring som Sverige har och har haft borde det finnas utrymme för ett XX antal Breivikare här. 😊 Frågan är inte om det kommer att hända utan när! Det är ju våra politiker som bär skulden till hur det ser ut i Sverige idag, ett samhälle i fritt fall mot Mekka. Ingen har frågat Svenskarna om hur vi vill ha det i vårt land, kan vi inte införa en veckas fri jakt på politiker varje år, förslagsvis veckan före eller veckan efter älgjakten då många ändå har sina vapen ute ur vapensåpen. 😊” (Flashback 2011, 19 september, A26).

I detta narrativ verkar det våldsamma språkbruket drivas av intensiv vrede och kränkning. Att användaren avslutar med en leende emoji kan förstås utifrån att emotiverna av vrede och kränkning driver fram en tillfredsställelse att utsätta politiker för våld. Det kan också förstås som ett sätt att lätta upp en eventuell överträdelse i en emotionsregim där brytande mot regler riskerar avstängning (se Flashback 2020b). Framställningen av politiker som landsförrädare förstärks genom dessa emotiver, liksom hur Sveriges förfall är deras fel och att de således förtjänar att straffas och utsättas för våld. I en emotionsregim där användare ser Breivik som ett föredöme normaliseras också hans beteende:

”Välfärdssamhället finns inte längre. Det fanns när Sverige var svenskt [...] Vi gör EXAKT det negrerna gör i Sverige [...] Den enda lösningen är ett raskrig. Breivik är hjälten som visat att de första vi måste plocka bort är "de egna". Asen som står och pissar på oss. De som vanhedrat vårt folk, vår historia, vår kultur, vår ras och vår nation. De själlösa, degenererade, korrumperade, sinnessjuka kulturmarxisterna och relativisterna. Resten tar man med bomber i sina ghetton [...] *Det jag säger är*, och hela min poäng är, att det endast finns en enda sak kvar som kan *bevisa* vit överlägsenhet, och negrernas totala levnadsoduglighet, och det är ett raskrig, om vi vinner det.” (Flashback 2012, 9 maj, A27).

Som narrativet belyser manifesteras emotiver av förtvivlan och besvikelse över illojalitet genom att uttrycka att Sverige inte längre finns kvar, och som en konsekvens av dessa känslor manifesteras också ilska och hat gentemot landsförrädarna som "vanhedrat" Sverige. Likt tidigare forskning, som påvisat hur emotionella symboler och meddelanden används för att skapa en känslopolitik hos publiken (Ekman 2013:111, 2014:96), används ovanstående emotiver som verktyg för att engagera andra användare och på så vis uppnå önskat tillstånd (jfr Reddy 2001:105, 322): ett "raskrig" genom våldshandlingar inspirerade av Breivik. I takt med att Breivik hyllas som hjälte återspeglas också en politisk idealism i narrativet (jfr Caiani & Parenti 2009:282).

Likt år 2009, där användare manifesterar känslan av att bli alltmer radikala, uppger flera användare från 2013 hur invandringspolitiken kommit att påverka deras extrema åsikter: "Föret var jag emot invandring men den här regeringens politik har fått mig att bli nazist!" (Flashback 2013, 3 september, A28). Skillnaden från 2009 är att narrativen förskjutits till att användare uppmanar varandra att gå från våldsamma ord till våldshandling. Detta kan förstås utifrån att språkbruket kommit att omfatta tal om våld i allt högre utsträckning, inte minst med inspiration från Breiviks våldsdåd. Som emotiver bidrar ilskan och hatet, gentemot landsförrädare, med att skapa mening och betydelse för användarna eftersom innebörden av känslorna kännetecknar ett motiv för potentiella våldshandlingar (jfr Wettergren 2013:31). På liknande sätt används emotiver som ett sätt att skapa nya känslor för att uppnå önskat tillstånd (Reddy 2001:105, 322). I följande narrativ verkar känslan av tacksamhet i relation till ett våldsdåd vara det önskade tillståndet:

"Vad har Aftonbladet rätt att påstå att jag sörjer Trollhättan mordet för? [...] Aftonbladet påstår att hela Sverige sörjer, dvs det skulle vara någon slags nationalsorgdag i Sverige pga Trollhättan mordet, vilket det inte var." (Flashback 2015, 10 november, A29 *avstängd*).

"Aftonbladets rubrik borde ha varit hela Svenska folket jubla. Tack, vare knäppskallen i Trollhättan så fick vi 2 st framtida Kumla interner mindre att mata med stekta sparvar." (Flashback 2015, 12 november, A29 *avstängd*).

Användaren hänvisar till Anton Lundin Petterson som år 2015 utförde ett skolattentat i Trollhättan. Som narrativen illustrerar skapas en känsla av tacksamhet inför det våldsdåd som utfördes; en tacksamhet som verkar drivas av illvilja gentemot både media och de som föll offer i skolattentatet. Att användare uttrycker en kombination av känslor i relation till tal om våld syns även efter 2015. Däremot har det skett en förskjutning i narrativen där kombinationen av emotiver istället understryker känslan av att ha "fått nog":

”REGERINGEN NU FÅR DET FAN VARA NOG!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! JAG EXPLODERAR FULLSTÄNDIGT SNART!!! [...] VI FOLKET ÄR TRÖTTA PÅ DET HÄR OCH DE ÄR NI POLITIKER SOM SKA AGERA FÖR SVERIGE OCH SVENSKARNA [...] JAG EXPLODERAR SNART. JAG EXPLODERAR SNART!!! [...] TILL POLITIKERNA : ERA JÄVLA SVIN!!!” (Flashback 2017, 14 maj, A30).

Den intensiva ilskan och besvikelsen av illojalitet som manifesteras kan förstås som verktyg för att skapa en känslopolitik hos andra användare (jfr Ekman 2013:111, 2014:96). Att användaren i kombination med dessa känslor även uppger att ”nu får det fan vara nog” kan i sin tur förstås utifrån de emotionsnormer som verkar inom emotionsregimen. Användare förväntas alltså känna att de ”fått nog” med följderna att det ska driva fram en vilja att göra något åt den rådande situationen och på så sätt uppnå önskat tillstånd (jfr Reddy 2001:105, 322), vilket i detta fall antas vara att göra Sverige svenskt igen.

Ilska gentemot upplevda fiender och landsförrädare verkar vara den känsla som främst driver fram det våldsamma språkbruket, men som påvisats ovan kan narrativen omfatta en kombination av känslor:

”Nä fy fan vad deprimerad man blir av skiten. Ibland har man funderat på att göra något åt problemet med vapen i hand, men det svenska folket kanske helt enkelt inte förtjänar ett eget land? Vi har gjort oss själva till slavar för efterblivna från mellanöstern/Afrika, fan hoppas det blir många blodiga terrorattentat nu i jul och nyår, svenska folket förtjänar det på grund av sin egna dumhet.” (Flashback 2018, 4 december, A31 *avstängd*).

Som narrativet belyser verkar det våldsamma och aggressiva språkbruket drivas av emotiver om depression och illvilja gentemot Sverige som nation. Likt tidigare emotiver, som använts i användares narrativ, kännetecknar även dessa ett motiv för potentiella våldshandlingar. Skillnaden är att det inträffat en förskjutning i emotionsregimen där inte ens ”vapen i hand” verkar vara en tillräcklig lösning på det påstådda problemet, utan det krävs ”många blodiga terrorattentat”. I takt med att samhället förändrats har också känslouttrycken, i relation till tal om våld, utvecklats och eskalerat. Missnöjet har varit ett genomgående mönster samtliga år, däremot har känslouttrycken i relation till tal om våld utvecklats från att 2008 omfatta rädsla till att 2009 istället omfatta känslor av ilska, uppgivenhet och besvikelse av illojalitet. År 2011 kombineras olika känslor varpå detta sker i allt högre utsträckning i relation till tal om våld. Från 2013 uppger flera användare att deras extrema åsikter eskalerat varpå de från 2015 manifesterar känslan av att ha ”fått nog”.

I en emotionsregim där användare förenas, i rådande känslö- och uttrycksregler, rättfärdigas och legitimeras också deras åsikter och potentiella våldshandlingar. Detta analyseras under nästa tema.

Rättfärdigande och legitimering av åsikter och potentiella våldshandlingar

Likt tidigare forskning (Ganesh 2020:1ff) är ett genomgående mönster samtliga år att Flashbackanvändare legitimerar en rasifierad stolthet genom att rättfärdiga sina extrema åsikter och potentiella våldshandlingar (se även *Breiviks manifest* i Sandberg 2013). Att rättfärdigandet ofta sker i relation till rasism går i linje med tidigare studier som påvisat att rasism ses som naturligt och förnuftigt (Atton 2006:585f) och att dessa rasistiska gemenskaper framställs och förstärks i den interaktiva diskussionen (Blomberg & Stier 2019:2; Ekman 2013:111; Hirvonen 2013:80f; Kaati 2017:12) som Flashback tillhandahåller.

Redan år 2009 rättfärdigar flera användare *varför* det förekommer ett rasistiskt och våldsamt språkbruk på forumet: ”det är mest ett uttryck för frustration” (Flashback 2009, 21 oktober, A32). Som emotiv bidrar frustrationen med att skapa mening kring rättfärdigandet eftersom innebörden av frustrationen riktas mot en legitimering av språkbruket. Gällande diskussionen kring vad som uppfattas som extremt, och för vem det uppfattas vara extremt (Kaati 2017:67), gäller även rasism och främlingsfientlighet. När en trådskapare skriver att hen ”fått uppfattningen om att majoriteten här på FB är sk. främlingsfientliga” (Flashback 2009, 21 oktober, A33) är det flera användare som använder emotiv av hat för att dölja, eller tona ner, den hatiska känslan som manifesteras i relation till tal om våld. Detta genom att uppge att de varken är främlingsfientliga eller rasister; de är snarare invandringskritiska. Men i en emotionsregim där användare kan känna och uttrycka attitydmässigt passande emotioner gentemot särskilda delar av samhället (Wettergren 2013:30) är det samtidigt flera användare som uttryckligen uppger att de är rasister eller nationalist. I kontrast till BNP:s webbplats, som enbart ger lite utrymme för individer att dela sina egna åsikter (Atton 2006:585f), kan Flashback redan här ses som en virtuell fristad där rasistiska och extrema åsikter i relation till tal om våld delas öppet (jfr De Koster & Houtman 2008:27).

Likt år 2009 och 2010, där användare rättfärdigar sina åsikter genom att uppge att rasism är detsamma som ”sanningen och verkligheten” (Flashback 2010, 12 mars, A5), är det från 2011 flera användare som uppger att de bör lyssnas på eftersom deras åsikter om integration och invandring är sanning. Skillnaden från tidigare år är att det inträffat en förskjutning i emotionsregimen där rättfärdigandet av rasistiska åsikter i relation till tal om våld har börjat omfatta en extrem högerpolitik. Tidigare studier poängterar att obegränsad tillgång till sociala

medier ökar möjligheten för högerextrema aktörer att locka till sig och rekrytera medlemmar (Blomberg & Stier 2019:8f). Men också att normaliseringen av extrema uppfattningar kan leverera fler röster till radikala högerpartier (Hirvonen 2013:78). I linje med dessa är det flera användare som uppmanar andra att rösta på Svenskarnas Parti [SvP] eller Nationaldemokraterna [ND] om någon förändring ska ske. Dessa uppmaningar skapar och förstärker därmed de känslö- och uttrycksregler som användarna uppför sig i enlighet med (jfr Wettergren 2013:32).

Eftersom användarna starkt värderar, och förenas i, rasistiska och extrema åsikter skapas med tiden en vilja att utöva våld mot den grupp av individer som åsikterna riktas mot. Exempelvis uppger flera användare att invandrare förtjänar att utsättas för våld:

”Njuter när somalier våldtar assyriska kvinnor, det är verkligen karma för all skit ert folk gör mot andra [...] [Namn på ung kvinna] dog på grund av den karma ert folk dragit på er under många år nu [...] slakta de i tusentals likt de apor de är så lär sig resten troligen att bete sig civiliserat. Man kan inte behandla inavels-klanfolk som moderna människor, man måste använda våld för att få dem att foga sig [...] Jag älskar att se hatet mellan folken öka för varje år, det innebär att raskriget snart kommer ske, det vi väntat på länge, så jag hoppas att ni assyrier hatar oss lika mycket som vi hatar er, det blir roligare och snabbare på så sätt att döda varandra [...] Ska ta ditt råd och gå med i en nazistisk kampgrupp, mitt liv är inte komplett förrän jag fått ge en del svartingar lite av er egen läxa hahahaha [...] Den enda bra negern i världen var negern som gjorde jobbet bra med [den unga kvinnan], hoppas han njöt rejält när han förnedrade henne.” (Flashback 2011, 14 april, A34 *avstängd*).

Ovanstående narrativ hänvisar till en ung kvinna som år 2009 blev brutalt mördad. Åsikterna som framkommer i relation till tal om våld manifesteras genom emotiver av tillfredsställelse, hämnd och avsky. Användaren rör sig mellan dessa emotiver för att förstärka känslornas innebörd och därmed uppnå önskat emotionellt tillstånd (Reddy 2001:105, 322): en tillfredsställelse som drivs av hämnd och avsky gentemot invandrare. Den innebörd av känslorna som manifesteras i relation till tal om våld kan i sin tur förstås som ett rättfärdigande av våldet gentemot invandrare.

I relation till tal om våld är det flera användare som manifesterar en känsla av stolthet: ”Ja, jag är rasist och stolt över det!! Och för varje dag blir jag alltmer fundamentalistisk i mina värderingar och åsikter.” (Flashback 2012, 13 december, A35). Eftersom användarna befinner sig i en emotionsregim där rådande emotionsnormer är allmänt avvisande i det bredare samhället, kan den avvisande känslan legitimeras genom att vända den till en rasifierad stolthet (jfr Ganesh 2020:1ff). Likt ovanstående narrativ är det flera användare som uppger att de börjar forma ett extremt tankesätt. Bland annat är det flera användare som rättfärdigar och legitimerar

Breiviks våldshandlingar genom att hänvisa till honom som ett föredöme: ”Men en sak är ju klar det är ju inte konstigt att breivik gjorde som han gjorde och det börjar ju bli svårt att inte tycka han gjorde rätt.. när kommer den svenska breivik?” (Flashback 2013, 11 februari, A36). Eftersom våldshandlingar legitimeras i emotionsregimen är det flera användare som också hetsar varandra till att begå sådana handlingar (jfr Ekman 2013:114f; Wahlström & Törnberg 2019:17). Ibland uttrycks denna länk mycket realistiskt, andra gånger kan länken vara mindre verklighetstrogen: ”Vill ni ha stopp på detta [flyktingströmmar] får ni bomba USA, Israel, Turkiet och Frankrike först Först därefter har ni rätt att klaga på flyktingströmmar igen. 😊 Seså, ut och bomba med er!” (Flashback 2013, 3 september, A37 *avstängd*). Att användaren kombinerar ord med en flirtande emoji kan å ena sidan förstås som en uppmaning att gå från våldsamma ord till våldshandling, å andra sidan som ironi eller ett sätt att lätta upp en eventuell överträdelse i emotionsregimen.

Det extrema tankesättet, som flera användare uppger att de börjar forma, manifesteras både när de uttrycker dessa i relation till tal om våld och i takt med att de normaliserar sin människosyn och världsuppfattning. En användare, som har signaturen *'WHITES ONLY [...]* *Nationalsocialist'*, manifesterar sitt extrema tankesätt genom följande narrativ:

”Jag har varje fall en bra människosyn för jag vill att vita folkslag, och i synnerhet svenskar, ska kunna leva i ett så tryggt och välfungerande samhälle som möjligt [...] Primärt ligger hatet riktat mot våra landsförrädare men naturligtvis inser varje sunt tänkande människa att negrer och andra ickevita inte är särskilt älskvärda.” (Flashback 2013, 9 september, A38).

Samtidigt som användaren manifesterar emotiver av hat och avsky gentemot ”landsförrädare” legitimeras en rasifierad stolthet genom att hen rättfärdigar sin människosyn och världsuppfattning, där rasism är naturligt och där ”vita” svenskar är normen (jfr Atton 2006:586; Ganesh 2020:1ff).

Som ovanstående narrativ synliggör är språkbruket i relation till rättfärdigheten relativt oförändrat efter år 2011. Inom emotionsregimen fortsätter flera användare att rättfärdiga både rasistiska och extrema åsikter samt potentiella våldshandlingar. År 2015 pågår en diskussion kring att Sverigedemokraterna [SD] delat ut flygblad i ett flyktingläger på grekiska ön Lesbos med budskapet att flyktingar inte är välkomna till Sverige. Flygbladet var undertecknad ”Sverigedemokraterna, SD-kvinnor och svenska folket” (Flashback 2015, 7 november, A39) varpå flera användare rättfärdigar att SD undertecknat svenska folket: ”Syftet är att avskräcka muslimerna från att komma hit. Så länge det lyckas har det noll betydelse vad som står. Det tror jag minst 80% av Sveriges befolkning håller med om.” (Flashback 2015, 10 november, A40)

avstängd). Det finns en spänning i narrativet där användaren rör sig mellan lögn och sanning. Språket får betydelse genom att budskapet uppfattas som sanning trots att det inte stämmer överens med verkligheten (jfr *sanningseffekter* i Wettergren 2013:31). Samtidigt som SD:s handling rättfärdigas sker också en form av känslopolitik (jfr Ekman 2013:111, 2014:96) genom att användaren ger uttalandet trovärdighet och förmedlar känslan av att ”minst 80% av Sveriges befolkning” står bakom budskapet (jfr Blomberg och Stier 2019:8f).

I linje med tidigare studier som påvisat hur högerextrema aktörer försöker förändra den gemensamma historiska uppfattningen om politisk högerextremism (Ekman 2014:95), bland annat med hjälp av tal från nazistiska ledare (Caiani & Parenti 2009:282, 287), är det flera användare som i relation till extrema åsikter rättfärdigar Hitlers planerade och genomförda våldshandlingar. Användarna uppger att Hitler var en ledare som bör lyssnas på: ”Man förstår mer och mer Hitler, han ville faktiskt bara världen väl när han städade bort dåliga människor.” (Flashback 2016, 23 februari, A41 *avstängd*). Månader senare fortsätter samma användare med hyllningar: ”Synd att Adolf Hitler inte har någon grav, för då skulle man ha lagt kransar på hans grav och hyllat den man som hade en lösning på Romer plågan.” (Flashback 2016, 7 april, A41 *avstängd*). Som narrativen belyser verkar den beundrande känslan till Hitler drivas av en avsky gentemot invandrare. Centralt för dessa emotiver är att de används som ett verktyg för att rättfärdiga våldshandlingarna som en lösning på det påstådda problemet (jfr Reddy 2001:105, 322).

Likt år 2011, där flera användare uppmanar andra att rösta SvP eller ND, är det flera som 2018 uppmanar andra att lägga sina röster på den högerextrema politiken. Däremot har det skett en förskjutning i emotionsregimen där uppmaningarna i relation till rättfärdigandet av våld har kommit att omfatta en illvilja gentemot Sverige som nation:

”Jag har hängt på flashback i över 10 år och försökt tala vett i folk, målat upp diverse tragisk scenario om framtiden, nu är vi där [...] Så länge inte majoriteten av svenskarna börjar rösta på Afs eller typ NMR kommande 2-3 valen kommer utvecklingen att fortsätta [...] extremt många kommer bli drabbade och få sina liv förstörda. Tonårsdöttrar kommer bli våldtagna dagligen i framtiden och Sverige kommer förr eller senare bli muslimskt osv. När majoriteten av befolkningen är av MENA-bakgrund blir vi ett U-land, precis som alla andra MENA-länder är. Med allt vad det innebär. Krig, fattigdom etc. Det är helt självförvållat.” (Flashback 2018, 5 december, A42).

Genom emotiver av ilska och hopplöshet, som manifesteras i relation till tal om våld, uppger användaren att hen försökt varna människor för vad som skulle hända med Sverige. Dessa emotiver både förstärks och ges trovärdighet (Reddy 2001:104f; Wettergren 2013:29, 36)

genom att användaren påstår att hen under tio års tid haft rätt, och nu när Sverige håller på att islamiseras får svenska folket skylla sig själva som inte lyssnat på sanningen. Likt Blombergs och Stiers (2019:8f) studie använder användaren retoriska resurser för att ge uttalandet trovärdighet och legitimitet varpå hen med hjälp av emotiver av ilska och hopplöshet rättfärdigar våldet som en "självförvållad" handling.

Som narrativen belyser har rättfärdigande av rasistiska åsikter skett genomgående från år 2009. Eftersom användare förenas i rådande känslö- och uttryckregler har åsikterna med tiden legitimerats och därmed eskalerat till att kunna betraktas som alltmer extrema. Från 2011 börjar känslouttrycken som manifesteras genom narrativen omfatta dels en extrem högerpolitik, dels rättfärdigande av potentiella våldshandlingar. Tidigare har rättfärdigandet främst skett i relation till invandrare och "landsförrädare", men från 2018 har det även kommit att omfatta Sverige som nation.

Sammanfattningsvis har analysen i samtliga tre teman urskilt vilka känslouttryck som manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, på delforumet *Integration och invandring*. Analysen har skett i ordningsföljd, från tema ett till tre, för att tydliggöra den narrativa länken mellan dessa. Det vill säga att 1) invandrare ses som *hotet utifrån* vilket genererar 2) missnöje gentemot *upplevda fiender och landsförrädare* och 3) att *rättfärdigande och legitimering av åsikter och potentiella våldshandlingar* är en konsekvens av att användare förenas i de känslouttryck som manifesteras i relation till tal om våld i tema ett och två. Eftersom varje tema är uppdelat utifrån hur dessa känslouttryck har manifesterats över tid har analysen också skildrat hur det skett en förskjutning i emotionsregimen sedan undersökningsperiodens början. Som narrativen belyser ser denna förskjutning olika ut i respektive tema, vilket kan förstås utifrån att emotionsregimer förändras i takt med att samhället förändras. Det kan också förstås utifrån att användare känner och uttrycker attitydmässigt passande emotioner gentemot särskilda delar av samhället (Wettergren 2013:30). Som också påvisats använder Flashbackanvändarna narrativ som ett sätt att göra sanningsanspråk och på så vis skapa deras "verklighet" (jfr Blomberg & Stier 2019:9). Detta kan förstås utifrån att de befinner sig i en emotionsregim där åsikterna om integration och invandring normaliserats. Användarna förenas och uppför sig alltså i enlighet med något som kan likna ett konstruerat "identitetspaket" (jfr Caiani & Parenti 2009:287) innehållandes olika känslö- och uttrycksregler för att veta på vilket sätt vissa känslouttryck, i relation till tal om våld, kan manifesteras (Wettergren 2013:30ff).

Avslutande diskussion

Syftet med föreliggande studie har varit att undersöka vilka känslouttryck som manifesteras i relation till om våld på Flashbacks delforum *Integration och invandring*, samt studera dess utveckling över tid. Detta har undersökts med utgångspunkt i narrativ kriminologi och de emotionsteoretiska begreppen *emotiv* och *emotionsregim*. Utifrån syftet formulerades följande frågeställningar: *Vilka känslouttryck manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, på delforumet Integration och invandring? Hur har dessa känslouttryck manifesterats över tid?*

Den växelverkan som finns mellan studiens teoretiska utgångspunkter har gynnat den kvalitativa analysen eftersom narrativ och emotioner påverkar varandra. Även om denna växelverkan inte är en tillräcklig orsak kan det ändå vara en nödvändig orsak för att förstå de känslouttryck som manifesteras genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld (jfr Sandberg 2013:80), eftersom detta kan mynna ut i potentiella våldshandlingar i den verkliga världen (jfr Conway 2017:91). I denna uppsats har kombinationen mellan narrativ kriminologi och de emotionsteoretiska begreppen således bidragit med mer förståelse, men också närmast sig en sorts förklaring, för de känslouttryck som manifesteras i relation till tal om våld på Flashbacks delforum *Integration och invandring*.

Vad som synliggörs i uppsatsen är att Flashbackanvändares narrativ följer mönstret i den tidigare forskningen om att invandrare ses som ett hot utifrån (De Koster & Houtman 2008; Fuchs 2018; Ganesh 2020) och att det finns ett missnöje gentemot invandringspolitiken och de som står bakom den (Fuchs 2018). Men också att de åsikter och potentiella våldshandlingar som manifesteras genom narrativen, om integration och invandring, rättfärdigas och legitimeras (jfr Atton 2006; Ganesh 2020; Sandberg 2013). Uppsatsen synliggör även dynamiken mellan samtliga tre teman, nämligen hur det ena temat är en konsekvens av det andra.

Redan från 2007 manifesteras känslouttryck genom Flashbackanvändares narrativ, i relation till tal om våld, på delforumet *Integration och invandring*. Emotiver av provokation, rädsla och aggression manifesteras gentemot *hotet utifrån* varpå missnöje manifesteras gentemot *upplevda fiender och landsförrädare* genom bland annat rädsla, ilska, uppgivenhet och besvikelse av illojalitet. Gemensamt för dessa teman är att känslouttrycken med tiden har utvecklats till att omfatta ett mer extremt språkbruk. Eftersom användare förenas i dessa känslouttryck rättfärdigas och legitimeras också deras åsikter och potentiella våldshandlingar. Inte minst syns en tydlig förändring i känslouttrycken efter Breiviks våldsdåd i Norge 2011. Att dessa våldsdåd genererat en form av brytpunkt hos användarna kan förstås utifrån att de både känner igen sig i och delar Breiviks världsuppfattning och politiska åsikter (jfr Sandberg 2013:80). Även om

utvecklingen ser olika ut i respektive tema verkar språkbruket ha utvecklats till att främst drivas av intensiva negativa emotioner gentemot det påstådda *hotet utifrån, upplevda fiender och landsförrädare*. Språkbruket verkar också drivas av tillfredställelse varpå användarna ofta rör sig mellan dessa känslouttryck. Som påvisats i analysen kan denna kombination av känslouttryck förstås utifrån emotiver: de används som verktyg för att uppnå önskat tillstånd (Reddy 2001:105, 322). I flera narrativ har detta varit potentiella våldshandlingar och dödsönskan gentemot ovan nämnda aktörer. Narrativen kan alltså förstås som inbäddat i emotioner, där våldet rättfärdigas och legitimeras som en lösning på det påstådda problemet.

I linje med uppsatsens konstruktionistiska ansats är det intressant att synliggöra hur det med tiden skett förskjutningar i emotionsregimens känslö- och uttrycksregler, och att talet om våld har eskalerat. Denna utveckling kan förstås utifrån att användarna väljer att endast ta del av sådan information som bekräftar deras egna åsikter varpå dessa åsikter reproduceras, förstärks och normaliseras (Bjurwald 2013:12; Blomberg & Stier 2019:2; Hirvonen 2013:80f; Kaati 2017:12). Men också utifrån att de, i sina konstruktioner av pseudonymitet, vågar uttrycka sig utan att det får några rättsliga konsekvenser i den fysiska världen. Det laglösa ”rummet” som emotionsregimen tillhandahåller har alltså lett till att användarnas känslouttryck, i relation till tal om våld, blivit alltmer extrema varpå känslan av att ha ”fått nog” manifesteras.

Det bör poängteras att Flashbackanvändare kan uppfattas som extrema i form av deras åsikter snarare än handlingar. Men med utgångspunkt i antagandet att emotioner utgör drivmedlet för individers handlingar (Wettergren 2013:11), och att berättelser påverkar individers handlingar (Presser 2016:137f; Presser & Sandberg 2015b:1, 4, 2019:131, 138), kan Flashbackanvändares känslouttryck som manifesteras i relation till tal om våld leda till högerextrema våldshandlingar i den verkliga världen. Inte minst eftersom normaliseringen av användarnas åsikter om integration och invandring, i kombination med det starka missnöjet, kan bidra till en allmän tolerans för högerextrem våldsanvändning och utgöra ett stöd för det faktiska våld som den högerextrema ideologiska miljön inrymmer (Ekman 2013:114f). Den fientlighet och negativitet som manifesteras i relation till tal om våld kan därmed komma att betraktas som potentiellt extremistiskt material (jfr Kaati 2017:28). Det behöver inte nödvändigtvis vara användarna själva som går från våldsamma ord till våldshandling, men det kan ändå öka risken att andra blir inspirerade att begå sådana handlingar (jfr Wahlström & Törnberg 2019:17).

Som nämnts i inledningen är det svårt att skapa en heltäckande bild av extremt tal om våld på Flashback. Uppsatsen innehåller endast några exempel på hur detta kan komma till uttryck och är därför avgränsad till 28 trådar på delforumet *Integration och invandring*. Analysen berör

alltså endast de känslouttryck som manifesteras genom användares narrativ, i relation till tal om våld, i de 28 trådar som utgör studiens empiriska material. Hur känslouttryck manifesteras i delforumets övriga trådar, eller i andra delforum på Flashback, är inte något som undersökts i föreliggande studie. Men i den mån dessa känslouttryck ändå berör samma aktörer (invandrare, politiker, medier och ”politiskt korrekta”) kan en anta att de manifesteras på likartat sätt som i aktuella trådar.

Det går inte att uttala sig om dessa känslouttryck som manifesteras i relation till tal om våld skulle vara en generell trend, detta eftersom varken studiens avgränsade frågeställningar eller empiriska material tillåter det. En kan däremot anta att den dynamik som finns mellan samtliga tre teman, där det ena är en konsekvens av det andra, även finns i det bredare samhället. Skillnaden är dock att dynamiken i det bredare samhället är mer allmänt avvisande och uttrycks således inte i samma utsträckning som på Flashback, detta eftersom det bredare samhället kan betraktas som en mer övergripande emotionsregim med andra rådande känslö- och uttrycksregler (jfr Wettergren 2013:35ff). Mot bakgrund av att narrativen i studiens tre teman följer mönstret i den tidigare forskningen, och att högerorienterade diskurser normaliserats mer och mer i det offentliga rummet (Atton 2006:574), kan det dock diskuteras om och i sådant fall hur denna dynamik även har börjat göra sig mer synlig i andra fysiska emotionsregimer, exempelvis i den direkta politiken. Även om detta är en diskussion som skulle ta för stort utrymme i denna uppsats kan det undersökas i framtida studier genom att bland annat studera vilka känslouttryck som manifesteras genom högerpolitiska aktörers narrativ i relation till tal om våld.

För att förstå våld och dess komplexa orsaker, processer och konsekvenser måste de känslor som följer med våld undersökas närmre (jfr Jacobsen & Walklate 2019:1f). Uppsatsens bidrag är att synliggöra och nyansera förståelsen för hur våld förhåller sig till emotioner. Att studien inkluderat de emotionsteoretiska begreppen *emotiv* och *emotionsregim* i narrativ kriminologi har ökat just denna förståelse: liksom hur känslouttryck som manifesteras genom narrativ, i relation till tal om våld, kan vägleda rationella beslut och potentiella våldshandlingar. Det emotionssociologiska fältet tillhandahåller en mängd insikter och verktyg (se t.ex. Wettergren 2013) för kriminologer som är intresserade av att ytterligare teoretisera kopplingen mellan emotioner och våld. Denna uppsats har utvidgat den teoretiska verktygslådan inom kriminologi genom att lyfta fram nya sätt att kombinera narrativ kriminologi och en emotionsteoretisk ansats, vilka framtida studier kan finna användbara för att fortsätta fylla de emotionsluckor som finns inom kriminologiska teorier idag.

Referenslista

- Akins, J. K., & Winfree, L. T., Jr. (2017). "Social learning theory and becoming a terrorist: New challenges for a general theory" I: LaFree, G., & Freilich, J. D. (Eds.), *The handbook of the criminology of terrorism*, s. 133–149. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Aspers, P. (2011). *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber.
- Atton, C. (2002). *Alternative Media*. London: Sage.
- Atton, C. (2006). Far-right media on the internet: culture, discourse and power. *New Media & Society*, 8(4), 573–587.
- Berg, M. (2015). *Netnografi: Att forska om och med internet*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjurwald, L. (2013). *Skrivbordskrigarna: Hur extrema krafter utnyttjar internet*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Blomberg, H., & Stier, J. (2019). Flashback as a Rhetorical Online Battleground: Debating the (Dis)guise of the Nordic Resistance Movement. *Social Media + Society*, 5(1), 1–10.
- Browning, C. R. (2004). *The Origins of the Final Solution: The Evolution of Nazi Jewish Policy, September 1939–March 1942*. Lincoln: University of Nebraska Press.
- Caiani, M., & Parenti, L. (2009). The Dark Side of the Web: Italian Right-Wing Extremist Groups and the Internet. *South European Society and Politics Vol*, 14(3), 273–294.
- Carlsson, C., Rostami, A., Mondani, H., Sturup, J., Sarnecki, J., & Edling, C. (2020). A Life-Course Analysis of Engagement in Violent Extremist Groups. *The British Journal of Criminology*, 60(1), 74–92.
- Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis*. London: Sage Publications.
- Cheng, J., Bernstein, M., Danescu-Niculescu-Mizil, C., & Leskovec, J. (2017). Anyone Can Become a Troll: Causes of Trolling Behavior in Online Discussions. *CSCW: proceedings of the Conference on Computer-Supported Cooperative Work. Conference on Computer-Supported Cooperative Work, 2017*, 1217–1230.
- Clay-Warner, J. (2014). "Crime and emotions". I: Stets, J. E., & Turner, J. H. (Eds.), *Handbook of the sociology of emotions: Volume II*, s. 473–493. New York: Springer.
- Colvin, S., & Pisoiu, D. (2018). When Being Bad is Good? Bringing Neutralization Theory to Subcultural Narratives of Right-Wing Violence. *Studies in Conflict & Terrorism*, 1–16.
- Conway, M. (2017) Determining the Role of the Internet in Violent Extremism and Terrorism: Six Suggestions for Progressing Research. *Studies in Conflict & Terrorism*, 40(1), 77–98.
- Davidsson, P., Palm, M., & Melin Mandre, Å. (2018). *Svenskarna och internet 2018*. Stockholm: Internetstiftelsen.
- De Koster, W., & Houtman, D. (2008). 'Stormfront Is Like a Second Home to Me': On Virtual Community Formation by Right-Wing Extremists. *Information, Communication & Society*, 11(8), 1153–1175.
- Dippong, J., & Fitch, C. (2017). Emotions in criminological theory: Insights from social psychology. *Sociology Compass*, 11(4), 1–11.
- Edwards, C., & Gribbon, L. (2013). Pathways to Violent Extremism in the Digital Era. *The RUSI Journal*, 158(5), 40–47.

- Ekman, M. (2013). "Våldsbejakande och antidemokratiska högerextrema budskap på internet". I: Statens medieråd, *Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet*, s. 43–117. Stockholm: Statens medieråd.
- Ekman, M. (2014). The dark side of online activism: Swedish right-wing extremist video activism on YouTube. *MedieKultur: Journal of Media and Communication Research*, 30(56), 79–99.
- Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (2011). *Writing ethnographic fieldnotes*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Erlandsson, Å. (2017). *Det som aldrig fick ske: skolattentatet i Trollhättan*. Stockholm: Norstedts.
- Fineman, S. (2010). "Emotions in Organizations — A Critical Turn". I: Sieben, B., & Wettergren, Å. (Eds.), *Emotionalizing Organizations and Organizing Emotions*, s. 23–41. London: Palgrave MacMillan.
- Fleetwood, J., Presser, L., Sandberg, S., & Ugelvik, T. (2019). "Introduction: Coming Together: Introducing New Research in Narrative Criminology". I: Fleetwood, J., Presser, L., Sandberg, S., & Ugelvik, T. (Eds.), *The emerald handbook of narrative criminology*, s. 1–21. Bingley: Emerald Publishing.
- Flyghed, J. (2018). "Radikaliseringen av ett begrepp. Från radikal till våldsbejakare". I: Dahlstrand, K., Banakar, R., & Ryberg Welander, L. (Red.), *Festskrift till Håkan Hydén*, s. 223–232. Lund: Juristförlaget.
- Frazier, C. E., & Meisenhelder, T. (1985). Exploratory Notes on Criminality and Emotional Ambivalence. *Qualitative Sociology*, 8(3), 266–284.
- Fuchs, C. (2018). "Racism, Nationalism and Right-Wing Extremism Online: The Austrian Presidential Election 2016 on Facebook" I: Morelock, J. (Ed.), *Critical theory and authoritarian populism*, s. 157–206. London: University of Westminster Press.
- Ganesh, B. (2020). Weaponizing white thymos: flows of rage in the online audiences of the alt-right. *Cultural Studies*, 1–33.
- Hirvonen, K. (2013). Sweden: when hate becomes the norm. *Race & Class*, 55(1), 78–86.
- Jacobsen, M. H., & Walklate, S. (2019). "Introduction". I: Jacobsen, M. H., & Walklate, S. (Eds.), *Emotions and Crime: Towards a Criminology of Emotions*, s. 1–9. New York: Routledge.
- Joose, P., Bucarius, S. M., & Thompson, S. K. (2015). Narratives and Counternarratives: Somali-Canadians on Recruitment as Foreign Fighters to Al-Shabaab. *The British Journal of Criminology*, 55(4), 811–832.
- Kaati, L. (2017). *Hatbudskap och våldsbejakande extremism i digitala miljöer* (FOI-R--4392--SE). Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Katz, J. (1998). *Seductions of crime: moral and sensual attractions in doing evil*. New York: Basic Books.
- Kozinets, R. V. (2011). *Netnografi. Etnografiska undersökningar på nätet*. Malmö: Studentlitteratur.
- LaFree, G., & Dugan, L. (2004). "How does studying terrorism compare to studying crime?" I: Deflem, M. (Ed.), *Terrorism and Counter-Terrorism (Sociology of Crime, Law and Deviance, Vol. 5)*, s. 53–74. Bingley: Emerald Group Publishing Limited.

- LaFree, G., Jensen, M. A., James, P. A., & Safer-Lichtenstein, A. (2018). Correlates of violent political extremism in the United States. *Criminology*, 56(2), 233–268.
- Lindeborg, L. (1993). *Världspolitikens dagsfrågor 3: Högerextremism och rasism i 90-talets Europa*. Kalmar: Utrikespolitiska institutet.
- Melican, D. B., & Dixon, T. L. (2008.). News on the Net: Credibility, Selective Exposure, and Racial Prejudice. *Communication Research*, 35(2), 151–168.
- Mills, W. (1940). Situated Actions and Vocabularies of Motive. *American Sociological Review*, 5(6), 904–913.
- Norocol, C. O., Billinger, M., & Jonsson, J. (2016). *Ung och extrem – om våldsbejakande högerextremism*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.
- Picart, C. J. S. (2019). "American self-radicalising terrorists and conversions to radical action: Emotional factors and the allure of 'jihadi cool/chic'". I: Jacobsen, M. H., & Walklate, S. (Eds.), *Emotions and Crime: Towards a Criminology of Emotions*, s. 43–59. New York: Routledge.
- Presser, L. (2016). Criminology and the narrative turn. *Crime Media Culture*, 12(2), 137–151.
- Presser, L., & Sandberg, S. (2015a). "Conclusion: Where to Now?" I: Presser, L., & Sandberg, S. (Eds.), *Narrative Criminology. Understanding stories of crime*, s. 287–299. New York: New York University Press.
- Presser, L., & Sandberg, S. (2015b). "Introduction: What Is the Story?" I: Presser, L., & Sandberg, S. (Eds.), *Narrative Criminology. Understanding stories of crime*, s. 1–20. New York: New York University Press.
- Presser, L., & Sandberg, S. (2019). Narrative Criminology as Critical Criminology. *Critical Criminology*, 27(1), 131–143.
- Reddy, W. (2001). *The Navigation of Feeling: A Framework for the History of Emotions*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rennstam, J., & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativforskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Rice, S. K., & Agnew, R. (2013). "Emotional correlates of radicalization and terrorism". I: Helfgott, J. B. (Ed.), *Criminal psychology, volume 2: Typologies, mental disorders, and profiles*, s. 215–226. Santa Barbara, CA: Praeger.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Los Angeles: Sage.
- Sandberg, S. (2013). Are self-narratives strategic or determined, unified or fragmented? Reading Breivik's Manifesto in light of narrative criminology. *Acta Sociologica*, 56(1), 69–83.
- Sarnecki, J., & Carlsson, C. (2020). *Introduktion till kriminologi: Brottslighetens omfattning, karaktär och orsaker. Volym I*. Lund: Studentlitteratur.
- Scaramuzzino, G. (2017). "Att studera interaktion mellan individer och grupper som diskuterar brottsliga handlingar på internet". I: Mallén, A. (Red.). *Kriminologiska metoder och internet*, s. 62–83. Stockholm: Liber.
- SOU 2017:110. *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism: Hinder och möjligheter*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Statens medieråd. (2013). *Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet*. Stockholm: Statens medieråd.

- Steinfeldt J. A., Foltz, B. D., Kaladow, J. K., Carlson, T. N., Pagano, L. A. Jr., Benton, E., & Steinfeldt, M. C. (2010). Racism in the Electronic Age: Role of Online Forums in Expressing Racial Attitudes About American Indians. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 16*(3), 362–371.
- Stenersen, A. (2008). The Internet: A Virtual Training Camp? *Terrorism and Political Violence, 20*(2), 215–233.
- Säkerhetspolisen. (2020). *Säkerhetspolisens årsbok 2019*. Stockholm: Säkerhetspolisen.
- Thodelius, C. (2017). ”Användningen av skolskjutarens online-narrativ i forskning”. I: Mallén, A. (Red.), *Kriminologiska metoder och internet*, s. 36–61. Stockholm: Liber.
- Törnqvist, N. (2017). *Att göra rätt: En studie om professionell respektabilitet, emotioner och narrativa linjer bland relationsvårdsspecialiserade åklagare* (Doktorsavhandling, kriminologiska institutionens avhandlingsserie nr. 38). Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Uhnoo, S., & Ekbrand, H. (2017). ”Flashback för kriminologer”. I: Mallén, A. (Red.), *Kriminologiska metoder och internet*, s. 126–151. Stockholm: Liber.
- Vetenskapsrådet [VR]. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Wahlström, M., & Törnberg, A. (2019). Social Media Mechanisms for Right-Wing Political Violence in the 21st Century: Discursive Opportunities, Group Dynamics, and Co-Ordination. *Terrorism and political violence, 1–22*.
- Wettergren, Å. (2013). *Emotionssociologi*. Malmö: Gleerup.

Övriga källor

- Expo. (2020a). *Counterjihad*. Hämtad 2020-05-15 från <https://expo.se/fakta/wiki/counterjihad>
- Expo. (2020b). *Eurabia*. Hämtad 2020-04-12 från <https://expo.se/fakta/wiki/eurabia>
- Flashback. (2020a). *Kontakt*. Hämtad 2020-04-08 från <https://www.flashback.org/kontakt>
- Flashback. (2020b). *Regler*. Hämtad 2020-04-08 från <https://www.flashback.org/regler>
- Sveriges Radio. (2014, 16 september). Nu berättar rumänska tiggarna om hotet efter branden. *Sveriges radio*. Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5966045>